

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, 1843.

[ΑΡΙΘ. 80.]

Η ΣΕΡΒΙΑ.

Η ΣΕΡΒΙΑ συνορεύει πρὸς ἄρκτον μετὰ τὰς Αὐστριακάς περιοχάς Βαννάτ καὶ Σλαυονίαν, πρὸς ἀνατολάς μετὰ τὴν Βλαχίαν καὶ Βουλγαρίαν, πρὸς νότον μετὰ τὴν Ῥωμιλίαν, καὶ πρὸς δυσμὰς μετὰ τὴν Βοσνίαν, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ Δρίνα, κλάδου τοῦ Σαύου. Τὸ μῆκος τῆς Σερβίας ἀπ' ἀνατολῶν εἰς δυσμὰς εἶναι περὶ τὰ 170 Ἀγγλικά μίλια, καὶ τὸ πλάτος τῆς περὶ τὰ 100. Κεῖται δὲ ὅλως διόλου εἰς τὸ κοιλωμα τοῦ Δανουβίου, ὅστις ῥέει κατὰ τὸ ἀρκτικὸν σύνορον αὐτῆς, καὶ δέχεται τὸν Σαῦον, διαιροῦντα τὴν Σερβίαν ἀπὸ τὴν Αὐστριακὴν Σλαυονίαν, καὶ μετέπειτα τὸν Μοραῦαν, διαβρέοντα τὸ κέντρον τῆς Σερβίας ἀπὸ νότου εἰς ἄρκτον, καὶ δεχόμενον πολυάριθμα παραπόταμα. Ἡ Σερβία εἶναι τόπος ὄρεων καὶ κοιλάδων, κεκαλυμμένων ὡς ἐπιτοπλείστον ὑπὸ ἀρχαίων δασῶν. Περιέχει δ' ἐξαιρέτους νομάς, ὅπου βόσκονται πολυάριθμοι ἀγέλαι. Οἱ κάτοικοι ὑπερβαίνουν τὸ ἕμισυ ἑκατομμύριον ἀνήκουσι δὲ οἱ πλείστοι εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ Σέρβοι εἶναι κλάδος τῆς μεγάλης Σλαυονικῆς φυλῆς, καὶ ἡ γλῶσσά των εἶναι μία τῶν μᾶλλον καλλιεργημένων Σλαυονικῶν διαλέκτων. Περιηγηταὶ τινες στοχάζονται ὅτι οἱ Σέρβοι ὁμοιάζουσι κατὰ τὴν πρόσοψιν τοὺς κατοίκους τῶν Ἑλβετικῶν Ἀλπεων. Εὐρίσκονται δὲ πρὸ τίνος χρόνου εἰς προοδευτικὴν κατάστασιν.

Αἱ κυριώτεραι πόλεις τῆς Σερβίας εἶναι — 1, ἡ Σεμενδρία, ἢ ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας, τοποθετημένη κατὰ τὸ μέρος ὅπου ὁ Ἰεσσαῦας συμβάλλει μετὰ τοῦ Δανουβίου, πόλις ὄχυρά μετὰ 12,000 κατοίκων, ἢ ἔδρα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Σερβίας, καὶ ὁ τόπος τῆς συνελύσεως τῆς Γερουσίας· 2, τὸ Βελιγράδιον, πόλις ἀξιόλογος καὶ πασίγνωστος*· 3, ἡ Ζαβάτς, πλη-

σίον τοῦ Σαύου, ὄχυρά πόλις· 4, ἡ Οὐσίτσα, ἐγγὺς τῶν συνόρων τῆς Βοσνίας, περιέχουσα 6000 κατοίκων, καὶ ἐνεργοῦσα ἰκανὸν ἐμπόριον· 5, τὸ Βαλλίεβον, ὅπου συχνάζουσι πολλοὶ διὰ τὰς ἀγοράς του· 6, ἡ Κραγγόγεβατς, μικρὰ πόλις εἰς τὸ κέντρον τῆς Σερβίας, ὅπου ἡ σύνοδος τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Σερβίας ἐκήρυξε, τὸ 1830, τὸν Μιλώσην Ὁβρένοβιτς καὶ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ ἡγεμόνας τῆς Σερβίας. Τὸ ἀνώτατον δικαστήριον συνεδριᾷ εἰς Κραγγόγεβατς, καὶ αὐτοῦ κοινῶς διατρίβει ὁ ἡγεμῶν.

Ἡ σημερινὴ χώρα τῆς Σερβίας συνεχροῦται ἐπὶ Ῥωμαίων τὴν ἐπαρχίαν, ἣτις ἐλέγετο Ἀνωτέρα Μοισία. Κατέδραμον δ' αὐτὴν οἱ Γότθοι ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Οὐάλεντος, καὶ μετὰ τινὰς ἑκατονταετηρίδας οἱ Σέρβοι, φυλὴ Σλαῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Λέων ἔκτος ἔδωκε γαίαν τινὰς πρὸς νότον τοῦ Δανουβίου, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ πολεμῶσι τοὺς Βουλγάρους, οἵτινες ἠπειλοῦν καὶ τὴν ὑπαρξίν αὐτῆν τοῦ Γραικορωμαϊκοῦ θρόνου κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς. Βαθμηδὸν ὅμως καὶ οἱ Σέρβοι ἤρχισαν νὰ σφετερίζωνται τὰς χώρας τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ τὴν δωδεκάτην ἑκατονταετηρίδα ὁ αὐτοκράτωρ Μανουὴλ Κομνηνὸς ὑπεχρέωθη νὰ πολεμήσῃ κατ' αὐτῶν πρὸς χαλίνωσιν τῶν ἐπιδρομῶν των. Ἐπομένως, ἐνῶ παρήχμαζεν ἡ Ἀνατολικὴ αὐτοκρατορία, καὶ ἀποῦ κατεκτήθη καὶ διενεμήθη ὑπὸ τῶν Λατίνων, ἐστερεώθησαν οἱ Σέρβοι εἰς τὴν χώραν τῆς Μοισίας, συγκροτήσαντες ἀνεξάρτητον ἡγεμονίαν ὑπὸ ἄρχοντα καλούμενον Δεσπότην, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς αἱ γειτονικαὶ Σλαυονικαὶ πολιτεῖαι τῆς Βοσνίας καὶ Κροατίας. Ὁ Μουράτ Α', Σουλτάνος τῶν Ὀθωμανῶν, ἐνυμφεύθη θυγατέρα τινὰ τοῦ Δεσπότη τοῦ τῆς Σερβίας.

Ὁρῶντα ὄχυρά της φυλάττονται ἀπὸ Τουρκικὴν φρουράν, τῆς ὁποίας τὸν ἀριθμὸν ἐκτιμῶν εἰς 6,000 ἄνδρας. Ἐσαμίαν τινὰ, τὸ παλάτιον τοῦ Πασσᾶ, ἢ ὀπλοθήκη, καὶ τὸ βαθύτατον πηγάδιον τῆς Ἀκροπόλεως, εἶναι τὰ σημειωδέστερα της. Τὸ Βελιγράδιον εἶναι ἡ κυριώτατη ἐμπορικὴ ἀποθήκη μεταξὺ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Θεσσαλονίκης ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέρους, καὶ Βιέννης καὶ Πέστας ἀπὸ τοῦ ἄλλου· καὶ διαπρέπει προσέτι καὶ διὰ τὴν βιομηχανίαν της, καὶ ἐξαιρέτως διὰ τὰ ἐργαστήρια πυροβόλων, ταπήτων, μεταξωτῶν καὶ βαμβακίων ὑφασμάτων, κωδωνίων, καὶ διὰ τὰ βυρσοδεψία της. Ὁ οἰκισμὸς της εἶναι περὶ τὰς 30,000 ψυχῶν. (Κούμ.)

* Τὸ Βελιγράδιον, ἡ μεγίστη καὶ εὐκτιστοτάτη πόλις ὅλης τῆς Σερβίας, καθέδρα Μητροπολίτου, κεῖται ὅπου εἰσρέει ὁ Σαῦος εἰς τὸν Δανουβίον, ἀντικρὺ τῆς Αὐστριακῆς πόλεως Ζέμνονος, εἰς τὸν τόπον ὅπου εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι τὸ πάλαι τὸ ὄχυρον φρούριον των Σιγίδουον. Εἶναι μητρόπολις τῆς ὁμωνύμου Μεριδος, καὶ ἐν ἀπὸ τὰ ἔχυρῶτα φρούρια τῆς Εὐρώπης, καὶ ἐκ πολλῶν χρόνων περίφημος εἰς τὰς πολεμικὰς ἱστορίας τῆς Τουρκίας. Τὰ εὐρύχωρα καὶ

ἀλλὰ μετὰ τινὰς ἐνιαυτούς, οἱ Σέρβοι, Οὐγγροὶ, καὶ ἄλλα Χριστιανικὰ ἔθνη παρὰ τὸν Δανούβιον, περιφύρα διὰ τὴν ἐν Ἀλβανίᾳ πρόδοον τῶν Τούρκων, συνήγαγον μεγάλην δύναμιν ὑπὸ τὸν Λάζαρον, Δεσπότην τῆς Σερβίας, καὶ ἐξεστράτευσαν κατὰ τοῦ Μουράτ, ὅστις ἀπαντήσας τὸ Χριστιανικὸν στράτευμα εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Κασσόβας, ἐγγὺς τῶν ὄρων τῆς Ἀλβανίας, 1389 μ. Χ., κατετρόπωσεν αὐτὸ μετὰ φρικτῆς σφαγῆς, ἀλλ' ἐφρονεύθη καὶ ὁ ἴδιος. Ὁ Λάζαρος ἠχμαλωτίσθη καὶ ἐφρονεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐκδικουμένων τὸν θάνατον τοῦ ἰδίου τῶν Σουλτάνου. Τὴν ἐφεξῆς ἑκατονταετηρίδα ὁ Σουλτάνος Μουράτ Β' ὅστις εἶχε νυμφευθῆ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Γεωργίου, Δεσπότη τοῦ Σερβίας, ἔστρεψε τὰ ὄπλα κατὰ τοῦ γυναικαδέλφου του περὶ τὸ 1440, κατέδραμε τὴν Σερβίαν, ἤλωσε τὸ φρούριον τῆς Σεμενδρίας, καὶ ἠνάγκασε τὸν Γεώργιον νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν Ῥαγούσαν, ὅθεν πορευθεὶς εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, ἠνώθη μετὰ τοῦ γενναίου Οὐνναάδου, καὶ διὰ τῆς βοηθείας αὐτοῦ ἀνέκτησε μέρος τῶν περιοχῶν του. Ἐπὶ τέλους, ὁ Μωάμεθ Β', ἀφοῦ ἤλωσε τὴν Κωνσταντινούπολιν, καθυπέταξε καὶ τὴν Σερβίαν, πλὴν τοῦ Βελιγραδίου, τὸ ὁποῖον ἀνδρείως ὑπερασπίζοντο οἱ Οὐγγροὶ ὑπὸ τὸν Οὐνναάδην, καὶ ἠλώθη μόνον τὸ 1522 ὑπὸ Σολυμάν τοῦ Μεγαλοπρεποῦς. Ἐκτοτε ἡ Σερβία ἐξήκολούθει ἐπαρχία τοῦ Τουρκικοῦ κράτους μέχρι τοῦ 1717, ἄτε ὁ Πρίγκιψ Εὐγένιος, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Αὐστριακοῦ στρατοῦ, ἤλωσε τὸ Βελιγράδιον, καὶ ἐνίκησε μέρος τῆς Σερβίας, τὸ ὁποῖον καὶ παρεχωρήθη εἰς τὴν Αὐστρίαν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου διὰ τῆς ἐν Πασσάροβιτς εἰρήνης, 1718. Ἀλλ' εἰς τὸν ἀκόλουθον πόλεμον τοῦ 1739, οἱ Αὐστριακοὶ, ἠττηθέντες ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἀπώλεσαν τὴν Σερβίαν, καὶ παρέδωκαν τὸ Βελιγράδιον ὡσαύτως διὰ συνθήκης. Ὁ στρατάρχης Λαύδων ἤλωσε ἐκ νέου τὸ Βελιγράδιον τὸ 1788, ἀλλ' ἡ Αὐστρία παρέδωκεν αὐτὸ πάλιν εἰς τὸν Σουλτάνον διὰ τῆς ἐν Σιστόβα εἰρήνης τοῦ 1791.

Περὶ τὸ 1804 οἱ Σέρβοι ὠφελούμενοι ἀπὸ τὴν ἀνταρσίαν τοῦ Πασσάνογλου, Πασσᾶ τοῦ Βιδινίου, ἐπανέστησαν κατὰ τῆς Πόρτας. Ἐκλεξαν δὲ ὡς ἀρχηγὸν τὸν Γεώργιον Πέτροβιτς, ἐπονομαζόμενον Καρᾶ, ἦτοι Μαῦρον, χωρικὸν, ὅστις, λαβὼν μέρος εἰς πρότερον τινὰ ἀτυχή ἐπανάστασιν τὸ 1787, εἶχε καταφύγειν εἰς τὴν Αὐστριακὴν περιοχὴν, καὶ ὑπηρετήσιν εἰς τὸν Αὐστριακὸν στρατὸν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1788-9. Μετὰ τὴν εἰρήνην τοῦ 1791 ὁ Μαυρογεώργιος ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα του ἐδόθη πάλιν εἰς τὸ πρότερον βουκολικὸν ἔργον του. Ἦτο δὲ σκυθρωπὸς καὶ ἐχέμυθος, ἀλλ' ἀνδρείος καὶ εὐρωστος. Τὸν Ἰανουάριον, 1806, δύο πολυάριθμα

Τουρκικὰ στρατεύματα, τὸ μὲν ἐκ τῆς Βοσνίας ὑπὸ τὸν Βεκίρ Πασσᾶν, τὸ δὲ ἐκ τῆς ἐν Ῥωμυλίᾳ Νίσσης ὑπὸ τὸν Ἰβραήμ Πασσᾶν τῆς Σκόδρας, εἰσῆλθον εἰς τὴν Σερβίαν. Ὁ Μαυρογεώργιος εἶχε μόλις 10,000 ἀνδρῶν, ἀλλ' ἦσαν σταθεροὶ, καὶ ἐγνώριζον καλῶς τὴν χώραν καὶ τὰς περιπλοκάς τῶν δασῶν τῆς. Ἐκώλυε δὲ τὴν πρόδοον καὶ τῶν δύο στρατευμάτων, ἕως οὗ τὸν Αὐγουστον ἐνίκησε τὸν Πασσᾶν τῆς Βοσνίας, καὶ ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ περάσῃ τὸν Δρίναν ὀπισθοδρομῶν μετὰ μεγάλης ζημίας. Ἐστράφη τότε ταχέως κατὰ τοῦ Πασσᾶ τῆς Σκόδρας, ὅστις προέτεινε ἀνακωχὴν ὄπλων. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀνακωχὴ αὕτη δὲν ἐπεκυρώθη ὑπὸ τῆς Πόρτας, ὁ Γεώργιος ἐπιπεσὼν αἰφνης κατὰ τοῦ Βελιγραδίου, ἤλωσε αὐτὸ πλὴν τῆς ἀκροπόλεως, ἣτις παρεδόθη τὸ 1807. Ἡ Σερβία ἦτον ἤδη ἀπληλαγμένη τῶν Τούρκων. Συνεστήθη δὲ εἶδος στρατιωτικῆς κυβερνήσεως, συγκειμένης ἀπὸ τοὺς Βαυβόδας ἢ προύχοντας τῶν διαφόρων περιοχῶν, ἐξ ὧν ἕκαστος ἦτον ἐπὶ κεφαλῆς ἰππικοῦ σώματος. Οἱ Βαυβόδοι συνήρχοντο ἀπᾶξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, περὶ τὰ Χριστούγεννα, εἰς τὸ Βελιγράδιον, νὰ σκέπτονται ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Καρᾶ Γεωργίου περὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς χώρας. Γερουσία δωδεκαμελῆς συνεκρότει τὰ μόνιμον ἐκτελεστικὸν σῶμα. Ἀλλ' ἀμοιβαίαι ζηλατυπία καὶ διχόνοια ἐξεβράχησαν μετ' οὐ πολὺ μετὰ τῶν κυριωτέρων Βαυβόδων καὶ τοῦ Καρᾶ Γεωργίου. Οὗτος δὲ, πρὸς στερέωσιν τῆς δυνάμεώς του, ἐπεχείρησε νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Βασνίαν τὸ 1809, ἐνῶ ἡ Ῥωσσία ἐπολέμει πρὸς τοὺς Τούρκους. Ἀπέτυχε ὅμως, καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὀπισθοδρομήσῃ εἰς τὴν Σερβίαν, καθ' ἣν περίστασιν ἐβοήθησεν αὐτὸν ἀντιπερισπασμὸς ἐνεργηθεὶς ὑπὸ Ῥωσικοῦ τάγματος κατὰ τὸ μέρος τοῦ Δανουβίου. Τὸ 1810 ἐνίκησε τὸν Κουρσιδ Πασσᾶν, ὅστις εἶχε ἐκστρατεύσειν ἐκ τῆς Νίσσης μὲ 30,000 ἀνδρῶν, καὶ μετ' οὐ πολὺ κατετρόπωσεν ἄλλο στράτευμα ἐκ τῆς Βοσνίας, καὶ τὸ ἐδίωξεν ὀπίσω πέραν τοῦ Δρίνα. Ὁρμηθῆ δὲ ἀπὸ τὰς ἐπιτυχίας ταύτας, ὡστε νὰ λάβῃ παρὰ τῆς συνελεύσεως τοῦ 1811 πλειοτέρας δυνάμεις, καὶ εἶδος ὑπουργείου, τὸ ὁποῖον διέτριβεν ἀδιακόπως πλησίον τοῦ ὑποκειμένου του. Ἡ Πόρτα προέτεινε νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν Καρᾶ Γεώργιον Ὀσποδάρην τῆς Σερβίας, ἐπὶ συμφωνίᾳ φρουρᾶι Τουρκικαὶ νὰ κατέχωσιν ὅλα τὰ περιτειχισμένα μέρη, καὶ νὰ φυλάττωσι τὰς ὀπλοθήκας καὶ τὰ ὄπλα. Ἀλλὰ ὁῦλον ὅτι εἰς τοιαύτην πρότασιν οἱ Σέρβοι δὲν συγκατένευσαν. Ἐξήκολούθησαν δ' αἱ διαπραγματεύσεις μέχρι τοῦ 1813, ὁπότε ἡ εἶδησις τῶν ἐν Γερμανίᾳ κατορθωμάτων τοῦ Ναπολέοντος ἀπήλλαξε τοὺς Τούρκους ἀπὸ τὸν φόβον τῆς Ῥωσσίας, καὶ παρεκίνησεν αὐτοὺς ν' ἀγωνισθῶσι

καὶ πάλιν κατὰ τῶν Σέρβων. Δύο Τουρκικὰ στρατεύματα εἰσῆλθον εἰς τὴν χώραν, ἔτρεψαν εἰς φυγὴν Σερβικὰ τινὰ τάγματα, καὶ ἤλωσαν διάφορα φρούρια. Ὁ Καρᾶ Γεώργιος, αἰφνης ἀπολέσας τὴν σταθερότητά του, διεπέρασε τὸν Δανούβιον, καὶ κατέφυγεν εἰς τὰς Αὐστριακὰς περιοχάς, ὅπου περιωρίσθη εἰς φρούριον, ἐν ᾧ καὶ ἀπέθανε μετὰ τινὰς ἐνιαυτούς.

Τὴν λειποταξίαν τοῦ ἀρχηγοῦ ἠκολούθησε γενική τις ἀπελπισία· ὅθεν οἱ Τούρκοι κατέλαβον ὅλην τὴν χώραν, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ Βελιγράδιον. Ἡ Σερβία ἔγεινε πάλιν Πασσαλίκιον. Ὁ Βαυβόδας Μιλώσης Ὀβρένοβιτς ἐξήκολούθει μόνος τὴν ἐπανάστασιν περὶ τὸ Ἰαγοδίον εἰς τὰ νότια μέρη, ἀλλ' ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλους νὰ δεχθῆ τὴν προσφερθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Πασσᾶ ἀμνηστίαν εἰς αὐτὸν τε καὶ τοὺς ὀπαδοὺς του. Οἱ Τούρκοι ὅμως, ἀφοῦ εὗρηκαν μέσα νὰ βάλωσιν εἰς τὰς χεῖρας τοὺς ἀρχηγούς τῆς ἐσχάτης ταύτης ἐπαναστάσεως, ἐτουφέκισαν τινὰς αὐτῶν, καὶ ἐπασσάλωσαν τριάκοντα ἐξ εἰς τὸ Βελιγράδιον, ἐμπροσθεν τοῦ παλατιοῦ τοῦ Πασσᾶ, τὸ 1815. Αὐτὸς ὁ Μιλώσης ἔλαβε τὴν καλοτυχίαν νὰ διασωθῆ· ἔδραμεν εἰς τὰ ὄρη, καὶ ἡ ἐπανάστασις ἤρχισεν ἐκ νέου. Συναθροίσας τοὺς Χευδούκας, εἶδος Σλαύων Κλεφτῶν, καὶ τοὺς φυγόντας καὶ μετοικήσαντας διὰ τὴν πρώτην ἐπανάστασιν, προσέβαλε τὸν Κεχαγιᾶν, ἡ τοποτηρητὴν τοῦ Πασσᾶ, ὅστις εἶχε προχωρήσει κατ' αὐτοῦ ἀπὸ τὸ Βελιγράδιον ἐπὶ κεφαλῆς 10,000 ἀνδρῶν. Ὁ Κεχαγιᾶς ἐνίκηθη ἀπολέσας τὰ κανόνια καὶ σκεύη του. Ὁ Πασσᾶς ἐξῆλθεν ἔπειτα τοῦ Βελιγραδίου μετὰ τοῦ ἐπιλοῖπου στρατοῦ, ἀλλ' ἐνίκηθη ὡσαύτως, καὶ ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς Κέουπρι, ὑπὸ φρουρὰν δοθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Μιλώση. Ὁ Κουρσιδ, Πασσᾶς τῆς Βοσνίας, ἐπεμψεν ἄλλο στράτευμα ὑπὸ τὸν τοποτηρητὴν αὐτοῦ Ἀλῆν, ὅστις κατετρόπωθη, ἠλώθη, καὶ ἐστάθη ὀπίσω πρὸς τὸν κύριόν του μὲ δῶρα. Μετέπειτα αὐτὸς ὁ Μιλώσης ὑπήγεν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Κουρσιδ, πρὸς διαπραγματεύσιν εἰρήνης. Τὸ μόνον ἄρθρον, περὶ οὗ δὲν ἠδύνατο νὰ συμφωνήσωσιν, ἀπέβλεπε τὸν ὀπλισμὸν τῶν Σέρβων, τοῦ μὲν Μιλώση θέλοντος νὰ διαμείνῃ, τοῦ δὲ Πασσᾶ μὴ συναινούντος. Ὅτε δὲ ὁ Μιλώσης ἐσηκώθη νὰ ἀναβῆ τὸν ἵππον του, ἐπέπεσον κατ' αὐτοῦ οἱ Ἰανίτσαροι τοῦ Πασσᾶ· ἀλλ' ὁ Ἀλῆς, τὸν ὁποῖον ὁ Μιλώσης εἶχε περιποιηθῆ τόσον γενναίως, ἐμεσολάβησε, παριστάνων ὅτι ὁ Μιλώσης εἶχεν ἐλθεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ μὲ ὑπόσχεσιν ἀσφαλείας, ἣτις δὲν πρέπει νὰ καταπατηθῆ. Ἡ σταθερότης τοῦ Ἀλῆ διέσωσε τὸν Μιλώσην, ὅστις ἔλαβεν ἀδειαν νὰ ἀπέλθῃ. Αἱ διαπραγματεύσεις ἐξήκολούθησαν ἐπιτροποὶ Σέρβοι ἐστάθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ τέλος ἐφθασε φερμάνιον εἰρήνης, διορίζον

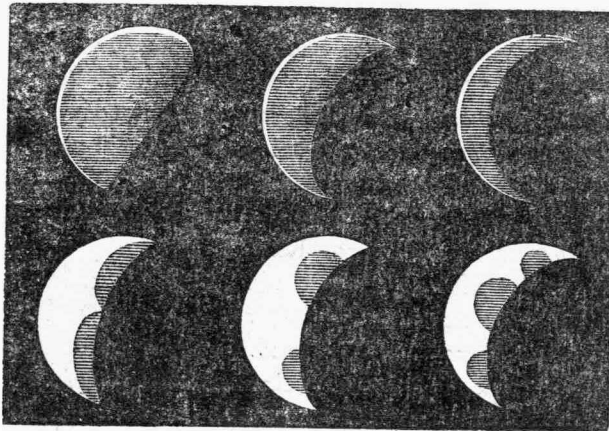
ἄλλον Πασσᾶν, φιλικὸν εἰς τοὺς Σέρβους. Τὸ Βελιγράδιον καὶ τὰ λοιπὰ φρούρια συνεφωνήθη νὰ μείνωσιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων, ἀλλ' οἱ Σέρβοι διετήρησαν τὴν ἐντελῆ ἐσωτερικὴν αὐτονομίαν καὶ διοίκησιν τῆς χώρας, τὴν γερουσίαν των, καὶ τὸ πρόνομιον τοῦ νὰ φορολογῶσιν αὐτοὶ ἑαυτοὺς.

Ὁ Μιλώσης ἀποκατέστησε μετὰ τινων τροποποιήσεων τὸ σύνταγμα τοῦ Καρᾶ Γεωργίου. Ὁλη ἡ Σερβία διηρέθη εἰς 13 διοικήσεις ἢ Ναγιας, ὑποδιαιρουμένας εἰς ὑποδιοικήσεις ἢ Κνεσίας. Οἱ διοικηταὶ καὶ ὑποδιοικηταὶ πληρονοῦνται ἐκ τοῦ ταμείου. Δικαστήρια καθιδρύθησαν εἰς τὰ διάφορα τμήματα τῆς ἐπικρατείας, καὶ ἐφετεῖον ἐδρεύει εἰς Κραγγόγεβατς δι' ὅλην τὴν ἡγεμονίαν. Κώδιξ νόμων συντάχθη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Γαλλικοῦ. Ὁ κλῆρος ὑποκείται εἰς τοὺς αὐτοὺς νόμους, καὶ εἶναι ὑπεύθυνος εἰς τὰ αὐτὰ δικαστήρια ὡς οἱ λαϊκοί· λαμβάνουσι δὲ τὸ σιτηρέσιον αὐτῶν ἀπὸ τὴν πολιτείαν. Πᾶς εὐρωστος ἀνὴρ εἶναι στρατιώτης, καὶ ἔχει τὰ ἴδια τοῦ ὄπλα. Τὸ Βελιγράδιον ἔχει μικρὰν Τουρκικὴν φρουρὰν, καὶ εἶναι ἡ ἔδρα τοῦ Πασσᾶ, ὅστις δὲν ἔχει ἀμεσὸν τινὰ ἐξουσίαν εἰς τὰ πράγματα τοῦ τόπου. Ἡ Σερβία πληροῖναι προσδιωρισμένον φόρον εἰς τὴν Πόρταν, παραδιδόμενον κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Πασσᾶ. Οἱ Σέρβοι συγχωροῦνται νὰ ἐμπορεύωνται εἰς ὅλην τὴν Ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν μὲ Σερβικὰ διαβατήρια. Σημειωτέον ἐπὶ τέλους ὅτι τὴν μεταξὺ Πόρτας καὶ Σερβίας συνθήκην ἐγγυήθη ἡ Ῥωσσία, καὶ ἐπεκύρωσεν ἡ εἰρήνην τῆς Ἀδριανουπόλεως.

Τὴν πρὸ μικροῦ συμβῆσαν καθαιρέσιν τοῦ ἡγεμόνος Μιλώση Ὀβρένοβιτς, τὴν ἀντ' αὐτοῦ ἐκλογὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου Γεώργιβιτς, καὶ τὴν ἀδηλον ἐτι ἐκβασιν τῆς μεταβολῆς ταύτης (Ἰουλ. 10), γνωρίζουσιν ἐκ τοῦ ἐβδομαδικοῦ τύπου οἱ ἀναγνώσται.

Ο ΠΛΑΝΗΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗ.

Ἡ ἈΦΡΟΔΙΤΗ ἀπέχει τοῦ ἡλίου 68 ἑκατομμύρια μιλίων, καὶ στρέφεται περὶ αὐτὸν εἰς 224 ἡμέρας· ἡ διάμετρος αὐτῆς εἶναι περίπου 7700 μίλια, ἡ σχεδὸν ἰσομεγέθης μὲ τὴν γῆν· περιστρέφεται δὲ εἰς τὸν ἄξονά της ἐν διαστήματι 23 ὥρων καὶ 20 λεπτῶν. Ὁ πλανήτης οὗτος εἶναι ἡ λαμπροτάτη σφαῖρα τῶν ὅσαι φαίνονται εἰς τοὺς νυκτερινοὺς οὐρανοὺς, καὶ συνήθως καλεῖται ὁ πρωϊνὸς ἀστὴρ καὶ ὁ ἑσπερος· ποτὲ μὲν βλεπόμενος τὴν αὐγὴν, ποτὲ δὲ τὸ ἑσπέρας. Ὅταν εὐρίσκηται πλησιέστερον εἰς τὴν γῆν, ἀπέχει περίπου 27 ἑκατομμύρια μιλίων· ὅταν δὲ ἀπέχῃ τὰ μέγιστα, ἡ ἀπόστασις αὐτῆς εἶναι 163 ἑκατομμύρια μιλίων. Ἐὰν ὀλόκληρος ἡ πεφωτισμένη ἐπιφάνειά της ἐστρέφετο πρὸς τὴν γῆν, καθ' ὃν χρόνον εἶναι ἐγγύτερον εἰς ἡμᾶς, ἤθελε παριστάνει φῶς καὶ λαμπρό-

Φάσεις τῆς Ἀφροδίτης.

τητα εικοσιπεντάκις μεγαλητέραν παρ' ὅσην γενικῶς παριστάνει, καὶ ἤθελε φαίνεσθαι ὡς μικρὰ λαμπρὰ σελήνη· ἀλλὰ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, τὸ σκοτεινόν τῆς ἡμισφαίριον εἶναι ἐστραμμένον πρὸς τὴν γῆν μας. Καὶ ἡ Ἀφροδίτη καὶ ὁ Ἔρμης, θεωρούμενοι διὰ τηλεσκοπίου, φαίνονται ὅτι λαμβάνουσι ἐκ διαδοχῆς ὅλα τὰ σχήματα καὶ τὰς φάσεις τῆς σελήνης· γινόμενοι δρεπανοειδεῖς, ἡμισφαεῖς, κλπ. ὡς δεικνύεται εἰς τὴν προτεταγμένην εἰκονογραφίαν· ὅθεν ἔπεται ὅτι εἶναι καθ' ἑαυτὰ σκοτεινὰ σώματα, καὶ λαμβάνουσι τὸ φῶς τῶν ἐκ τοῦ ἡλίου. Εὐκρινεστέρα καὶ ὠραιότερα βλέπεται ἡ Ἀφροδίτη κατὰ τὴν ἡμέραν διὰ τοῦ λεγομένου Ἰσημερινοῦ τηλεσκοπίου. Ἀστρονόμος τις βεβαίονει ὅτι ἀνεκάλυψεν ὄρη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας ταύτης, ἐξ ὧν ἐν ἔχει 10, ἄλλο 11, καὶ ἄλλο 22 μιλίων ὕψος. Φαίνεται δὲ περικυκλωμένη καὶ ὑπὸ ἀτμοσφαιρας, τὸ πυκνότερον μέρος τῆς ὁποίας εἶναι περὶ τὰς 16,000 ποδῶν ὕψηλόν. Δις περίπου καθ' ἑκάστην ἑκατονταετηρίδα ὁ πλανήτης οὗτος φαίνεται ὅτι περνᾷ, ὡς ἀμυρὰ κηλῖς, ἐπάνωθεν τοῦ δίσκου τοῦ ἡλίου. Τοῦτο δὲ καλεῖται ἡ πάροδος τῆς Ἀφροδίτης. Ἡ ἐσχάτη πάροδος συνέβη τὴν 3ην Ἰουνίου, 1769· ἡ ἐπομένη θέλει συμβῆ τὴν 8ην Δεκεμβρίου, 1874, ἥτις θέλει εἶσθαι ἀόρατος ἐν Εὐρώπῃ.

ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΑΣ.

ΟΤΙ ὁ ἀληθὴς Χριστιανισμὸς εἶναι πολέμιος εἰς τὴν φιλοπατρίαν, εἶναι δοξασία τινὸς συγγραφέως, τοῦ ὁποίου ἢ πρὸς τὰ παράδοξα κλισίαι τὸν παρέσυρεν ὄχι σπανίως εἰς ἀπάτην. Ἐὰν ὡς φιλοπατρίαν ὑπολαμβάνῃ τὴν ὀλέθριον ἐκείνην σπουδαρχικὴν διάθεσιν, ἥτις ἀποκαθιστᾷ τοὺς ἀνθρώπους θερμοὺς εἰς τὸ προἄγειν, ὄχι τὴν εὐδαιμονίαν, ἀλλὰ τὴν αὐξήσιν τῆς πατρίδος τῶν, διὰ καταδυναστείας καὶ δορυκτασίας παντὸς ἄλλου τόπου· εἰς τοιαύτην φιλοπατρίαν, τὸσον γενικῶς ἐπευφημουμένην εἰς τὸν ἐθνικὸν κόσμον, πρέπει τῶνόντι νὰ ἦναι πολέμιος ἢ θρησκεία ἐκείνη, τῆς ὁποίας βάσις εἶναι ἡ δικαιοσύνη, καὶ τῆς ὁποίας περιληπτικὸς χαρακτήρ εἶναι, «εἰρήνη καὶ ἀγάπη μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.» Ἐὰν δὲ ὡς φιλοπατρία ἐννοῖται ἐκείνη ἢ διάθεσις, ἥτις, χωρὶς νὰ περικλείῃ τὴν φιλανθρωπίαν ἡμῶν ἐντὸς τῶν στενῶν ὁρίων ἐνὸς μόνοῦ βασιλείου, μᾶς προσκαλᾷ ὁμως εἰδικῶς εἰς τὴν πατρίδα μας· ταύ-

της τῆς ἀληθοῦς φιλοπατρίας ἢ ἀφρονιάτης πηγῆ καὶ ὁ ἀσφαλῆστατος φύλαξ εἶναι ὁ Χριστιανισμὸς.

Ο ΑΡΑΨ ΚΑΙ ΤΟ ΤΗΛΕΣΚΟΠΙΟΝ.

Εἰς τὴν Ἀραβικὴν πόλιν Μουσκάτ ἐπεσκέσθησαν ἡμᾶς ἄνθρωποι παντὸς ἔθνους καὶ παντὸς χρώματος. Ἐξαιρέτως δὲ εἴλκυσαν τὴν προσοχὴν ἐμοῦ τὰ ἦθη Ἀράβων τινῶν ἐκ τοῦ ἐνδοτέρου, οἵτινες ἐρέθησαν ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν αὐτῶν, νὰ ἴδωσιν Ἀγγλικὸν πλοῖον τοῦ πολέμου. Περὶ τὰ ἀναστήματα αὐτῶν ὑπῆρχεν ἐλαφρόν τι καὶ ἐλαστικόν, περὶ δὲ τὰ πρόσωπα ταχύτης καὶ ἐνέργεια. Ἄλλ' ὁ μᾶλλον ἀξιοσημείωτος τῶν χαρακτήρων τῶν ἦσαν οἱ μέλανες περικυλιόμενοι ὀφθαλμοί, οἵτινες μ' ἐξέπληξαν ἴσως περισσότερο, διότι ταχέως περιεπλανῶντο ἀπ' ἀντικειμένου εἰς ἀντικείμενον, λάμποντες ἀπὸ θαυμασμὸν εἰς πᾶν ὅ,τι ἔβλεπον. Ἐξαιρέτων τηλεσκοπίον συνέβη νὰ τεθῆ οὕτω, ὥστε νὰ φαίνηται δι' αὐτοῦ ἐν τῶν πλέον μακρυνῶν ὄχρωμάτων. Ἐκάλεσα δ' Ἀραβὰ τινὰ νὰ θεωρήσῃ δι' αὐτοῦ, ὅστις, ἀφοῦ ἐκύτταξε περίπου ἐν λεπτόν, προσήλωσεν εἰς ἐμὲ τὰ βλέμματά του μετὰ τὴν μεγίστην ἀπορίαν, καὶ, χωρὶς νὰ εἴπῃ λόγον, ἐπήδησεν ἔξω τοῦ πλοίου. Ὅτε δὲ ἡ λέμβος ἐν ἧ εὐρίσκετο ἀπεμακρύνθη ὀλίγον τι, ἐξεφώνησεν, «Εἰσθε μάγοι, καὶ καταλαμβάνω τώρα πῶς κυριεύετε τὰς πόλεις! ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, (εἶπε, δεικνύων τὸ τηλεσκοπίον) ὅσον καὶ ἂν ἦναι μακρὰν, φέρει αὐτὰς ὅσον πλησίον ἐπιθυμεῖτε.» Πολὺ διεσκεδάσαμεν μετὰ τὴν εὐήθειάν του ταύτην, ἀλλ' οὐδεις λόγος ἴσχυσε νὰ καταπέσῃ αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ νὰ λάβῃ τοιοῦτον περὶ ὀπτικῆς μάθημα, ὅποιον νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ τῆς πλάνης του.

ὍΤΑΝ ἀπολέσῃ τις παλαιὸν φίλον του, χάνει μέγα μέρος τῆς ὀλίγης ἡδονῆς, ἥτις συγχωρεῖται εἰς τὸν παρόντα βίον. Ἀλλὰ τοιαύτη εἶναι ἡ ἡμετέρα φύσις, ὥστε, ἐφ' ὅσον ζῶμεν, πρέπει νὰ βλέπωμεν τοὺς παρ' ἡμῶν ἀγαπημένους πίπτοντας τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου, καὶ τὸν κύκλον τῆς συγγενείας ἡμῶν ὅλον ἐσμικρυνόμενον, ἐωσοῦ μείνωμεν σχεδὸν ἔρημοι ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ τότε πρέπει βεβαίως νὰ ἦναι καὶ ἡ ὥρα ἡμῶν νὰ καταβῶμεν εἰς τὸν τάφον. Πάντοτε ὁμως ὑπάρχει αὕτη ἢ παρηγορία, ὅτι ἔχομεν ἕνα Προστάτην, ὅστις δὲν χάνεται εἰμὴ ἐξ ἰδίου ἡμῶν σφάλματος· πᾶσα δὲ νέα πείρα τῆς ἀδηλότητος ὄλων τῶν ἄλλων εὐχαριστήσεων πρέπει νὰ μᾶς παρακινήσῃ νὰ προσηλθῶμεν τὰς καρδίας ἡμῶν ἐκεῖ, ὅπου μόνον εὐρίσκονται ἀληθινὰ ἀγαλλιάσεις. Πᾶσα ἔνωσις μετὰ τῶν κατοίκων τοῦ κόσμου πρέπει τέλος νὰ διαλυθῇ· καὶ πᾶσα ἐλπίς, ἐνταῦθα λήγουσα, πρέπει ἐξ ἐνός ἢ ἄλλου μέρους νὰ τελειώσῃ εἰς ἀποτυχίαν.

ΑΙ ΚΗΔΕΙΑΙ ΤΩΝ ΣΙΝΩΝ.

Αἱ ἐπικηδεῖαι τελεταὶ τῶν Σινῶν ἔχουσι πολλὰς ἀξιολόγους ἰδιοτροπίας, δηλωτικὰς τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τοῦ παραδόξου αὐτοῦ λαοῦ. Πλεῖστον χρόνον φυλάττουσι τὰ νεκρὰ σώματα ὑπὲρ τῆς γῆς· οἱ πλοῦσοι ἀναβάλλουσι τὴν ταφὴν καὶ ὀλόκληρον ἑνιαυτὸν, εἰς ἐνδειξιν βαθυτέρου σεβασμοῦ πρὸς τοὺς τεθνηκότας. Καίται δὲ ὁ νεκρὸς ἐπὶ μεγαλοπρεποῦς κλίνης εἰς τὸν εὐρυχωρότερον θάλαμον τοῦ οἴκου, κατεσκευασμένον ὑπὸ λευκοχρῶν ὑφασμάτων, — διότι τὸ λευκὸν εἶναι τὸ πένθιμον χρῶμα τῆς Κίνας. Ἡ νεκροθήκη κοσμεῖται μετὰ ζωγραφίας καὶ χρυσώματα, κατασκευάζεται δ' ἐπὶ ζωῆς τοῦ τεθνηκότος· τῶνόντι, καὶ οἱ πτωχότεροι τῶν Σινῶν δαπανῶσιν ἰκανὴν ἀργύρου ποσότητα, ὥστε ν' ἀξιώθωσι μετὰ θάνατον εὐυπόληπτου σκέπης.

Τὴν ἡμέραν τῆς ἐκφοράς οἱ συγγενεῖς βαδίζουσιν ἐν παρατάξει πρὸς τὸν τάφον. Τοῦ νεκροῦ προηγούνται μουσικοὶ, παίζοντες μελαγχολικοὺς σκοποὺς ἐπὶ διαφόρων ὀργάνων, καὶ τινες φέροντες γραπτὰ ἐλίγματα καὶ μεταξωτὰς σημαίας, ἐφ' ὧν ὑπάρχουσιν ἐπιγραφαὶ δηλοῦσαι τὸν βαθμὸν καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ τεθνηκότος. Θυμιατοφόροι ἀκολουθοῦσι τούτους· ἔπειτα δὲ, ὑπὸ λευκοχρῶν σκιᾶδα, φέρεται ἡ νεκροθήκη, κεκαλυμμένη ὑπὸ λευκῆς ὀθόνης. Ἐκατέρωθεν αὐτῆς πορεύονται ἄνθρωποι, καίοντες κομμάτια χάρτου καὶ χάρτωνος, ἅτινα ἔχουσι διαφόρους ἐπιγραφάς· εἶναι δὲ ἄλλα μὲν κυκλοειδῆ, ἄλλα δὲ φανταστικῶς ἐσχηματισμένα, καὶ, κατὰ τὴν πίστιν τῶν Σινῶν, μετεωριζόμενα μετὰ τῆς ψυχῆς, συνοδεύουσιν αὐτὴν εἰς τὴν μέλλουσαν ὑπαρξίν, εἴτε ὡς ἄρτος, εἴτε ὡς νόμισμα, εἴτε ὡς ὀτιδήποτε ἄλλο ἢ ἐπιγραφή δηλοῖ. Κατόπιν τοῦ νεκροῦ ἔπονται οἱ συγγενεῖς τοῦ τεθνηκότος, μετὰ λευκὰ φορέματα, ἀκαλλώπιστα, κατεστυμμένα, καὶ ῥυπαρά· ἢ, ὁ πρεσβύτερος υἱός, φορῶν καννάβινον ἱμάτιον, ἔχων τὸ σῶμα κεκλιμένον, καὶ ἐπιστηριζόμενος εἰς βακτηρίαν, ἀκολουθεῖ πλησίον τῆς νεκροθήκης· ὀπισθεν αὐτοῦ εἶναι οἱ ἀδελφοὶ του, κατὰ ζεύγη, στηριζόμενοι ἐπὶ βακτηριῶν, ὡς μὴ δυνάμενοι νὰ βασταχθῶσιν. Εἰς τινὰς ἐκφοράς, ἕκαστος πενήτης ἔχει φίλον ἐκατέρωθεν πρὸς ὑποστήριξιν αὐτοῦ, καὶ θεράποντα βαστάζοντα ἐπάνωθεν τοῦ μέγα σκιάδιον, μετὰ λευκὸν κράσπεδον, δι' οὗ σχεδὸν σκιάζεται ὁ πενήτης ἀπὸ τοῦ δημόσιον βλέμμα. Ἐὰν γυναῖκες συνοδεύωσι, φέρονται ἐν μικραῖς ἀμάξαις. Τὸ ἄκρον τῆς πομπῆς συνιστῶσιν οἱ φίλοι τοῦ τεθνηκότος. Οἱ πενήταιι συχνάκις ὀλοῦζουσι καὶ κραυγάζουσι σφοδρότατα, πληροῦντες τὸν ἀέρα ἀπὸ τραγῶν θρηνηλογίας.

Τὰ νεκροταφεῖα κατασκευάζονται ἐν εἰδει σπηλαίων, ἔξω τῶν πόλεων. Διαιροῦνται δὲ εἰς μικρὰ κελιά, ἐξ ὧν ἕκαστον χωρεῖ μίαν νεκροθήκην, καὶ ἅμα τὰ κελιά πληρωθῶσιν, ὁ τάφος κλείεται. Ἡ νεκροθήκη ἀποτίθεται ἐν τῷ δοχείῳ αὐτῆς ἀνευ θρησκευτικῆς τιμῆς, σεμνοπρεπέστατα ὁμως, καὶ ἡ πομπὴ τότε ἐπιστρέφει. Εἰς

μικρὰν ἀπόστασιν ἐκ τοῦ τάφου εἶναι αἰθουσαι, ὅπου στρώνονται τράπεζαι διὰ τοὺς πενήτας καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν. Ἄν ὁ ἀποθανὼν ἦτον ἐκ τῶν μεγιστάνων τοῦ κράτους, οἱ συγγενεῖς του δὲν ἀφίνοσι τὸν τάφον δι' ἕνα ἢ δύο μῆνας, ἀλλὰ κατοικοῦσιν εἰς δωμάτια προητοιμασμένα δι' αὐτοῦ, καὶ καθ' ἑκάστην ἀνανεοῦσι τὸ σέβας αὐτῶν πρὸς τὸν τεθνηκότα. Ἡ μεγαλοπρέπεια τῶν κηδεῶν τούτων διαφέρει, φυσικῶ τῷ λόγῳ, κατὰ τὸν βαθμὸν τοῦ νεκροῦ. Τὴν ἐπικηδεῖον πομπὴν ἐνός ἐκ τῶν ἀδελφῶν τοῦ αὐτοκράτορος συνώδευσαν ὑπὲρ τὰς δεκαεὶς χιλιάδας ἀνθρώπων.

Οἱ ἐπίσημοι ἄνδρες θάπτονται γενικῶς εἰς ὄρη καὶ μονήρεις τόπους· ἐὰν δὲ τὸ μνήμα κτισθῇ ἐν κοιλάδι ἢ πεδιάδι, μέγας σωρὸς χώματος ἐγείρεται ἄνωθεν αὐτοῦ, καὶ σκεπάζεται μετὰ λευκὸν κονίαμα. Ἐν τῷ τάφῳ οἰκοδομεῖται βωμὸς, ἐφ' οὗ τίθενται τροφαί, θυμιάματα, ἀναμμένα κηρία, καὶ σχήματα δούλων καὶ ζῶων, ἅτινα πιστεύεται ὅτι χρησιμεύουσιν εἰς τοὺς νεκροὺς ἐν τῷ μέλλοντι κόσμῳ.

Ἐὰν ὁ νεκρὸς κατεῖχεν ἀξιόλογόν τινα θέσιν, αἱ πλέον ἐνάρετοι πράξεις του γλύφονται ἐπὶ μαρμάρου, καὶ τίθενται κατὰ τὸ μέτωπον τοῦ μνήματος, περὶ ὃ καὶ τάσσονται σχήματα ἀζωματικῶν, εὐνοῦχων, ἵππων, ἐλάφων, καμήλων, λεόντων, καὶ ἐλεφάντων. Φυτεύονται δὲ καὶ κυπάρισσοι περὶ τοῦ τάφου, αἵτινες ἐπαυξάνουσι τὴν σοβαρότητα καὶ τὸ ζοφώδες τῆς σκηνῆς.

Ἐκτὸς τῶν μνημάτων μεταχειρίζονται καὶ ἄλλα μέσα πρὸς διαίωσιν τῆς τῶν τεθνηκότων εὐκλείας. Ἐκάστη εὐπόλητος οἰκογένεια ἔχει ἀνηγερμένον ἐπὶ τοῦ ὑποστατικοῦ αὐτῆς μέγα οἰκοδόμημα, καλούμενον ἡ Αἶθουσα τῶν Προγόνων, εἰς τὸν τοῖχον τῆς ὁποίας εἶναι θεθεῖμενος πίναξ φέρων τὰς εἰκόνας τῶν ἐπισημοτέρων προπατόρων τῆς ἢ ἀπλῶς τὰ ὀνόματα τῆς οἰκογενείας, μετὰ τὰς ἡλικίας καὶ τὰ ἀξιώματά των, ἐπιγράφονται εἰς πίνακίδια.

Οἱ Σῖναι ἔχουσι καὶ περιοδικὰς τελετὰς εἰς περιθάλψιν τῆς μνήμης τῶν ἀποθανόντων. Κατὰ τὸ ἔαρ, συναθροίζονται οἱ συγγενεῖς ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς οἰκογενείας, ὅπου ὁ πλοσιώτατος ἐξ αὐτῶν ἐτοιμάζει συμπόσιον· ἀλλὰ κἀνὲν ἀπὸ τὰ βρώματα δὲν ἐγγίεται πρὶν γένη προσφορά μετὰ τῆς ἀνηκούσης σεμνοπρεπείας. Αἱ πτωχότεραι κλάσεις, αἵτινες δὲν ἔχουν αἰθουσαν ἐν ἧ νὰ τιμῶσι τοὺς προπάτορας των, θέτουσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰς τὸ μᾶλλον συχναζόμενον τοῦ οἴκου μέρος.

Οἱ Σῖναι φρονοῦσι πρὸς τούτους, ὅτι εἶναι χρεὸς αὐτῶν ἀπαραίτητον νὰ ἐπισκέπτωνται τοὺς τάφους τῶν προγόνων των ἅπαξ ἢ δις τοῦ ἑνιαυτοῦ, καθ' ἃς περιστάσεις βοτανίζουσι τὰ περὶ τὸν τάφον, καὶ θέτουσιν οἶνον καὶ τροφὰς ἐπὶ τοῦ μνήματος, ἢ ἀνακαινίζουσι μετὰ ποικιλοχρῶους βαφὰς τοὺς χαρακτῆρας τῶν ἐπιταφίων.

Οὐδεις νεκρὸς συγχωρεῖται νὰ εἰσελθῇ εἰς τὰς πυλάς τοῦ Πεκίνου χωρὶς αὐτοκρατορικῆς διαταγῆς, ἐπειδὴ λέγεται ὅτι ἀντάρτης εἰσῆλθεν ἐν νεκροθήκῃ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Κιενλῦγγου. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Καντώνα, καὶ

εις ὅλας τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς αὐτοκρατορίας, νεκρὸς δὲν συγχωρεῖται νὰ ἐμβῆ ἀπὸ τὴν νότιον πύλην, ἐπειδὴ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Κίνας ἀναβαίνει εἰς τὸν θρόνον του μὲ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστραμμένον πρὸς νότον.

Η ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΑΠΟΛΙΤΑΙ.

Συνέχεια καὶ τέλος. Ἴδε σελ. 97-98.

Ὁ ΠΩΣ καὶ ἂν ἐπαινωσὶ τινὰ τῶν ἐν Νεαπόλει οἱ περὶ αὐτῆς συγγράφαντες, ὅλοι συμφώνως τάττουσιν αὐτὴν ἐσχάτην εἰς τὸν κατάλογον τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν ὡς πρὸς τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν. Καὶ αὐτὸς ὁ Δόκτωρ Μέυερ δυσαρέστως ὁμολογεῖ, ὅτι οἱ Νεαπολίται εἶναι οἱ ἀμαθέστατοι ὅλων τῶν Ἰταλῶν. Διὰ τὰς κατωτέρας κλάσεις δὲν ὑπάρχει κἀνὲν μέσον ἐκπαίδευσως· καὶ ὁ κλῆρος, μὴ δυνάμενοι νὰ κρίνωσιν ἐκ προσωπικῆς πείρας περὶ τῆς ἀξίας τῶν γραμμάτων, παρρησία κηρύττουσιν ὅτι ἡ διανοητικὴ καλλιέργεια εἶναι βλαβερὰ εἰς τοὺς πένητας. Ἀλλὰ καὶ οἱ εὐκατάστατοι ὀλίγον διαφέρουσι κατὰ τοῦτο. Ἡ ἀνατροφή των περιορίζεται κατὰ μέγα μέρος εἰς θρησκευτικὰ γυμνάσματα, εἰς τὴν ἀπόκτησιν τερπνῶν τινῶν προτερημάτων, ὡς μουσικῆς καὶ στιχοουργίας, καὶ εἰς ἐξωτερικὴν τινὰ χρησιμοθεσίαν ἢ τὸν λεγόμενον ἐξευγενισμόν. Ἐνὸσφ δὲ τὰ γυμνάσια καὶ τὰ σχολεῖα, δημόσια τε καὶ ἰδιαιτέρα, εἶναι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐπὶ τῆς δημοσίας Ἐκπαίδευσως Ἐπιτροπῆς, συγκειμένης σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐκ Νεαπολιτῶν ἱερέων, μόλις δύναται τις νὰ ἐλπίσῃ βελτίωσιν τοῦ συστήματος.

Πιθανὸν ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὴν Νεάπολιν ἀπὸ 90 ἕως 100 χιλιάδες παίδων καὶ κορῶν μεταξὺ τοῦ πέμπτου καὶ δεκάτου ὀγδοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας των. Ἐκ τούτων τέσσαρες ἢ πέντε χιλιάδες μόνον λαμβάνουσι εἰδὸς τι διδασκαλίας. Εἰς τὰς ἐπαρχίας ὁ ἀριθμὸς εἶναι κατ' ἀναλογίαν ἔτι μικρότερος. Δισχιλίας κόρακι, λογαριάζει ὁ Γαλιάντιος, φοιτῶσιν εἰς σχολεῖα· ἀλλ' ἐκ τῶν δισχιλίων τούτων ὀλιγώτεροι τοῦ πεμπτημορίου μαθάνουσι κἀν τὸ ἀναγινώσκειν καὶ, τὸ χειρότερον, πολλάκις καὶ αὐταὶ αἱ διδασκάλισσαι εἶναι ἀνίκανοι νὰ μεταδώσωσι τὸν στοιχειώδη τοῦτον κλάδον τῆς μαθήσεως. Τὰ κοράσια, τῶν ὄντι, στέλλονται εἰς τὸ σχολεῖον μόνον διὰ νὰ ἐκβαίνωσιν ἀπὸ τὸ μέσον, καὶ ἂν διδάχθωσι τὸ πλέκειν καὶ τὸ ράπτειν, οἱ γονεῖς ὡς ἐπιτοπλεῖστον ὑπερυχαριστοῦνται.

Εἰς ὅλον τὸ βασιλεῖον τῆς Νεαπόλεως δὲν ὑπάρχει παρὰ μία μόνον σχολή, ἣτις ἐπαγγέλλεται κἀν ὅτι προετοιμάζει νέους διὰ τὸ πανεπιστήμιον καὶ ἡ σχολὴ αὕτη, τὸ Βασιλικὸν Λύκειον τοῦ Σωτήρος, περιέχει ὡς 150 μαθητάς. Ἀλλὰ τ' ἀπαιτούμενα παρὰ Νεαπολίτου μαθητοῦ εἶναι μετριώτατα. Τὰ

Ἑλληνικὰ παραδίδονται μόνον κατ' ὄνομα, καὶ δὲν κρίνονται ἀναγκαῖα οὔτε εἰς τοὺς ἱερεῖς. Εἰς τὰ Λατινικὰ οἱ μαθηταὶ ἀποκτῶσι μεγάλην εὐροίαν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐμπορεῖ νὰ φανῆ θαυμαστὸν, ὅταν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν συγγένειαν τῶν δύο διαλέκτων. Τὰ μαθηματικὰ διδάσκονται προσέτι εἰς τὸ Λύκειον μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. Ἡ ἱστορία εἶναι εἰς ἐλλειπὴν θέσιν, ἀναγκαζομένη νὰ ὑπηρετῆ ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν θεολογίαν. Τὰ ἐν Νεαπόλει γυμνάσια ὑπόκεινται ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἰς μοναστήρια, καὶ ἐπιστατοῦνται ὑπὸ μοναχῶν. Τὸ γυμνάσιον τοῦ Ἁγ. Σεβαστιανοῦ, διευθυνόμενον ὑπὸ τῶν Ἰησουϊτῶν, φημίζεται ὡς τὸ καλλίτερον. Περιέχει δὲ συνήθως 500 σπουδαστάς, καὶ ἔχει φήμην διὰ τὰ μαθηματικὰ ἀνωτέραν καὶ τῆς τοῦ Λυκείου. Τὰ Λύκεια καὶ Γυμνάσια τῶν ἐπαρχιακῶν πόλεων σπανίως ὑπάρχουσιν ἐκτὸς εἰς τὴν Ἐπετηρίδα τοῦ κράτους· ἂν ἐρωτήσῃ τις περὶ αὐτῶν, τὰ εὐρίσκει σχεδὸν πάντοτε στοιχειώδη μόνον σχολεῖα.

Τὸ πανεπιστήμιον τῆς Νεαπόλεως ἐθεμελιώθη ὑπὸ Φριδερίκου τοῦ Β' ἐν ἔτει 1224· ἀλλὰ κατὰ τινὰ παράδοσιν, διαιωνισθεῖσαν δι' ἐπιγραφῆς, τὸ κατὰ τὴν ἀρχὴν εἰς ἐποχὴν χρόνου πολὺ μᾶλλον ἀπομεικρυσμένην· λέγουσιν ὅτι καὶ ὁ Ὀμηρικὸς Ὀδυσσεὺς ἐσπούδασεν αὐτόθι! Εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦτο εἶναι προσηρημένοι πεντήκοντα δύο καθηγηταί· ἐξ τῆς θεολογίας, δεκατέσσαρες τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν, δεκαεὶ τῆς ἰατρικῆς, ὀκτώ τῆς νομικῆς, καὶ ὀκτώ τῆς φιλοσοφίας καὶ φιλολογίας. Τὸ ὀλιγάριθμον τῶν τῆς θεολογίας καθηγητῶν προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι οἱ πλείστοι νέοι οἱ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ προσδιωρισμένοι ἐκπαιδεύονται εἰς τὸ ἀρχιεπισκοπικὸν φροντιστήριον. Εἰς ἀμρότερα ὅμως τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν θεολογία διδάσκειται ἀθλίως. Οἱ διδασκάλοι παραφυλάσσονται ἀγρύπνως, ὑποχρεοῦνται νὰ περιορίζωσι τὰς διδασκαλίας των εἰς αὐστηροτάτην γραμμὴν ὀρθοδοξίας, καὶ δὲν ἐπιτρέπονται νὰ ποικιλλῶσι τὰς παραδόσεις των εἰμὴ διὰ τινος τυχεροῦ σκώμματος κατὰ τῶν αἰρετικῶν, ἢ διὰ τινος ἀστελεῆς διηγήσεως τῶν ἀνυπάρχοντων δογμάτων, ὅσα αἱ γόνιμοι φαντασίαι των ἀποδίδουσι εἰς τοὺς βαρβάρους Διαμαρτυρομένους τῆς ἄρχου. Αἱ μαθηματικαὶ καὶ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι διδάσκονται ἀρκετὰ καλά. Τὸ αὐτὸ ἀληθεύει περὶ τῆς ἰατρικῆς· τὰ διάφορα δὲ νοσοκομεῖα καὶ ἐλεημονητικὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν συγκροτοῦσιν ἄριστα σχολεῖα διὰ τοὺς φοιτητάς. Ἐπικρατεῖ ὅμως δεινὴ τις κατάχρησις· ὅτι δηλ. δίδονται ἰατρικὰ διπλώματα εἰς ἀμαθεῖς μοναχοὺς, οἵτινες ἐξετάζονται μὲν, ἀλλὰ μετὰ πολὺ ὀλιγώτερας αὐστηρότητος παρ' οἱ λαϊκοὶ μαθηταί. Ἡ ἱστορία, ἡ φιλολογία, καὶ ἡ

φιλοσοφία εὐρίσκονται εἰς ἐλλειπὴν θέσιν. Ὁ καθηγητῆς τῶν Ἑβραϊκῶν ἔχει πρὸ χρόνων ἓνα μόνον πτωχὸν ἱερέα, ὅστις ἀκροάζεται τὰς παραδόσεις του. Τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι ἱερεὺς, περὶ οὗ ὑποπτεύονται ὅτι ἀναγινώσκει τὰς Γραφάς εἴτε Ἑβραϊστὶ εἴτε Ἑλληνιστὶ, θεωρεῖται μετὰ πολλῆς δυσπιστίας, καὶ ἡ ὀρθοδοξία του λογίζεται ὡς μὴ ἐκ τῶν ὑγιεινῶν.

Ἄλλος Γερμανὸς περιηγητῆς (Ludemann) ἀστείως περιγράφει μίαν τῶν κλάσεων, ἣτις παρεδίδετο Ἑλληνικά.

« Εἰσῆλθοντες, » λέγει, « ν' ἀκούσωμεν τὸ Ἑλληνικὸν μάθημα. Ἰηρακλῆος τις Ἀββᾶς, κρατῶν Νέαν Διαθήκην εἰς τὰς χεῖρας του, περιεπάτει σοβαρῶς ἄνω καὶ κάτω ἐνώπιον τῶν τριῶν μαθητῶν αὐτοῦ· διότι τὸ ἀκροατήριον δὲν συνίστατο ἐκ πλειοτέρων. Ἡ παράδοσις ἤρχισε. Θεοβωδῆς λογομαχία περὶ τοῦ τίς ν' ἀρχίσῃ νὰ ἐξηγῆ διήρκεσεν ἰκανὴν ὥραν. Μετὰ δὲ τὸ προοίμιον τοῦτο, εἰς τῶν νεανίσκων, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ χειρογράφου του, μετέφρασεν ἐδάφιόν τι. Ἡ προφορά του ἦτο φρικτὴ, καὶ ἡ ἐξηγησις χειροτέρα· ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς Ἀββᾶς, ὅστις προδήλως δὲν ἀπῆτει μεγάλα πράγματα, ὑπερευχαριστήθη, καὶ ἐξεφώνει ἀδιακόπως, « Εὐγε! Ἀξίολογα! Ὑπέρευγε! » σεμνυόμενος εἰς τὸσον προκομμένον μαθητὴν. Μετ' ὀλίγον ὁ δεύτερος ἐκλήθη νὰ διαπρέψῃ ὁμοιότρόπως. « Εἶναι ἡ ἀράδα σας, κύριε Φραγκίσκος » ἀλλ' ὁ κύριος Φραγκίσκος ἐλευθέρως ὁμολόγησε τὴν ἀνικανότητά του· καὶ ἤλθε τώρα ἡ ἀράδα τοῦ τρίτου Ἑλληνιστοῦ, τοῦ κυρίου Γιούλου, νὰ δεῖξῃ τὴν πολυμαθεῖαν αὐτοῦ· ἀλλ' οὗτος, βλέπων τὸ ἐπικίνδυνον τῆς θέσεώς του, ἐπήδησεν ὅθεν ἐκάθητο, καὶ ἐπιτηδεύει ἐξέκοψεν ἀπὸ τὸ δωμάτιον. Ἐμείνει τώρα ὁ Ἀββᾶς μόνος μετὰ τοῦ πρώτου τῶν μαθητῶν, ὅστις ἀπητήθη ν' ἀρχίσῃ καὶ δεύτερον νὰ ἐξηγῆ· ἀλλὰ καὶ ὁ προκομμένος οὗτος ὁμολόγησεν ὅτι δὲν εἶχε μελετήσει παρ' ἐν μόνον τὸ ἤδη μεταφρασθὲν ἐδάφιον· ὅθεν ὁ καλὸς καθηγητῆς κλείσας τὸ βιβλίον ἀπέλυσε τὴν κλάσιν. »

Τὸ πλῆθος τῶν ἐορτῶν εἶναι μέγα ἐμπόδιον εἰς παντὸς εἶδους μελέτην. Τὴν Πέμπτην ἔχουσι διακοπὴν ὅλα τὰ Ἰταλικά σχολεῖα, ἐκτὸς ἂν τύχῃ ἐκκλησιαστικὴ ἐορτὴ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐβδομάδος. Γίνεται δὲ καὶ παῦσις τριῶν ἐβδομάδων τὸ Πάσχα, καὶ ἄλλη τετράμηρος τὸ φθινόπωρον, ἀρχίζουσα τὴν 4ην Ἰουλίου. Ἡ δημοσία ὅμως ἐκπαίδευσις, ὅποια καὶ ἂν ἦναι, δὲν ἀπαιτεῖ κἀμμίαν δαπάνην· διότι ὁ θέλων συγχωρεῖται ν' ἀκροάζηται τὰς παραδόσεις ἀμισθί. Ἐκαστὸς δὲ καθηγητῆς δίδει ἐν μάθημα κατ' ἐκάστην. Τὸ μάθημα διαρκεῖ ἡμίσειαν ὥραν, καὶ συνίσταται κοινῶς ἐξ ὀμιλίας τοῦ καθηγητοῦ· οἱ φοιτηταὶ ἀκροάζονται μετὰ κοσμίας σιωπῆς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ λαμβάνωσι σημειώσεις τῶν παρατηρήσεων τοῦ διδασκάλου των· εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ μαθήματος ἐπευφημοῦσι, κροτοῦντες τὰς χεῖρας ἢ κτυποῦντες μετὰ τὰ βιβλία καὶ τὰς βακτηρίας. Οἱ καθηγηταὶ πληρόνονται ἀθλίως. Ὀλίγοι ἀπολαμβάνουσι ὑπὲρ τὰ ἐξακόσια τάλλαρα διὰ τὰς δημοσίας ἐκδουλεύσεις των, καὶ τινες ὀλιγώτερα. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τοιοῦτον εἰσὸδῆμα δυσκόλως ζῆ τις ἐν Νεα-

πόλει, αὐξάνουσι τὰ κέρδη των δίδοντες ἰδιαιτέρως μαθήματα, καὶ εἰς τὰς μερικὰς ταύτας παραδόσεις ἀποκτῶσιν οἱ μαθηταὶ τὰς ὀλίγας γνώσεις των. Εἰς τὸ πανεπιστήμιον φοιτῶσι κατ' ὄνομα 1200 ἢ 1500 μαθηταί· ἀλλὰ καὶ καθηγηταὶ καὶ φοιτηταὶ παρευρίσκονται ἐπίσης ἀτάκτως. Ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς νὰ λάβῃ ὁ μαθητῆς τὸ δίπλωμά του, τὸ μόνον αὐστηρῶς ἀπαιτούμενον εἶναι νὰ παραστήσῃ βεβαιωτικὸν ὅτι ἐσύχναζε τακτικῶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἔχομεν μόνον νὰ προσθέσωμεν ὅτι ὑπάρχει ἐν Νεαπόλει στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ σχολή, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ ὀλίγον ὑπερτεροῦσι τὸ Πανεπιστήμιον ἢ τὸ Λύκειον.

Ἡ Νεάπολις περιέχει ἑκατὸν πενήκοντα βιβλιοπώλας· ἰκανὸν ἀριθμὸν βέβαια εἰς πόλιν, ὅπου δὲν πλεονάζουσι οὔτε συγγραφεῖς οὔτε ἀναγνώσται· ἀλλ' οἱ πλείστοι τούτων πωλοῦσι μόνον βεβλαμμένους τόμους, ἢ, ἄλλως εἰπεῖν, ἀγοράζουσι τὴν σοφίαν μὲ τὴν ὀκάν, καὶ τὴν μεταπωλοῦσιν ἐπὶ μετρίῳ κέρδει εἰς ἀνθρώπους μεταχειριζομένους τὰ βιβλία δι' ἄλλα τέλη χρησιμώτερα τῶν διανοητικῶν. Προσέτι, τυπογράφοι, χαρτοπῶλαι, καὶ βιβλιοδέται συμπεριλαμβάνονται εἰς τὸν κατάλογον καὶ ἐργαστήριον μὲ ἰκανὴν ποικιλίαν βιβλίων δὲν ὑπάρχει εἰς ὅλην τὴν πόλιν. Οἱ συγγραφεῖς, οἵτινες φιλοτιμοῦνται νὰ βλέπωσι τετυπωμένα τὰ προϊόντα τῆς διανοίας των, ἐκδίδουσι αὐτὰ ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἰδίαις δαπάναις· καὶ γενικῶς χαρίζουσι πολὺ περισσότερα ἀντίτυπα τῶν ὅσα πωλοῦσι. Κατ' ἀλήθειαν, μέγα ἐμπόδιον ἐπιφέρει εἰς τὴν πρόδον τῆς παιδείας ἡ αὐστηρὰ λογοκρισία, εὐρίσκομένη ὅπως δόλου εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κλήρου, ὡς καὶ ὁ ἐφ' ὅλων τῶν ξένων βιβλίων βαρὺς δασμὸς. Ἐκαστὸς τόμος ὀγδοῦ σχήματος πληροῖναι τελωνιακὸν δασμὸν τριῶν Καρλίνων (ἐξ γροσίων)· τόμος δὲ τετάρτου σχήματος πληροῖναι δώδεκα γρόσια, καὶ τόμος εἰς φύλλον εἴκοσι γρόσια. Τοιοῦτοτρόπως, τὸ ἀπροστάτευτον τῆς φιλολογικῆς ἰδιοκτησίας, ἐξ ἑνὸς μέρους, ἐμποδίζει τοὺς βιβλιοπώλας νὰ ἐκδίδωσι τὰ πονήματα τῶν ἐγγχωρίων συγγραφέων· ἡ ἱερατικὴ λογοκρισία, ἐξ ἄλλου, ἀπαγορεύει τὴν εἰσαγωγὴν παντὸς συγγράμματος ἀμφιβόλου ὀρθοδοξίας, εἴτε θεολογικῆς εἴτε πολιτικῆς· τὰ δὲ ὀλίγα ἐφημερα βιβλία, ὅσα λαμβάνουσι τὴν ἄδειαν νὰ εἰσέρχωνται, πληροῦνται τῶν βαρῶν δασμῶν, ὥστε γάρνιν κερδοσκοπίας δὲν δύναται νὰ εἰσαχθῶσιν. « Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία τῆς Νεαπόλεως, » παρατηρεῖ ὁ Δόκτωρ Μέυερ, « κοιμάται βαθὺν ὕπνον, καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῆς ἀγρυπνοῦσι, μὴ τὴν ἐξυπνίσῃ τις. »

Τὸ νομικὸν ἐπάγγελμα, καθὸ τὸ ἐπικερδέστερον, ἐλκύει τοὺς δραστηριωτέρους τῶν φοιτητῶν τοῦ παν-

επιστημίου. Εύρισκονται δὲ πολλοὶ ἄριστοι δικηγόροι εἰς τὴν Νεάπολιν· ἀλλ' ἡ ἱκανότης αὐτῶν σπανίως ἐπιδεικνύεται διὰ τοῦ τύπου, καὶ τότε ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἰς ἐφήμερα φυλλάδια· καὶ ὅμως τὸ τριτημόριον τῶν ὅσα ἐτησίως τυπώνονται ἐν Νεαπόλει πραγματεύονται περὶ τοῦ νόμου. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων τούτων ὀλίγιστα εἶναι ἀξιόλογα πρὸς τοὺς ἄλλοεθνεῖς. Τὸ 1834 ἐξεδόθη συμπεριληπτικόν τι πόνημα, τρίτομον, περὶ τῶν νόμων τοῦ βασιλείου τῶν δύο Σικελιῶν· τὸ δὲ 1832, Κάρολος Ἀλφάν ὁ ἐκ Ριβέρας ἐτύπωσε καταστατικόν τι πόνημα μεγίστης ἀξίας, ἐν ᾧ, μετ' ἀνεπίστου παβρῆσις, ἐξέθηκε πολλὰ καταχρήσεις καὶ ἐλαττώματα τῆς ὑπαρχούσης κυβερνήσεως. Ἐδειξε τὴν ἀμέλειαν τῶν δασῶν, τὴν πρὸς τὴν αὔξησιν τῶν λοιμικῶν ἐλῶν ἀδιαφορίαν,

τὴν ἔλλειψιν λιμένων, λοιμοκαθαρηθρίων, διωρύγων, δρόμων, καὶ γεφυρῶν. Προβαίνει δ' ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἐπαινέσῃ πολλὰ τῶν ὅσα ἐπραξάν οἱ Γάλλοι, καὶ νὰ δεῖξῃ ὅτι πολλὰ τῶν μεταβρύθμισέων των ἀπερισκέπτως ἀφέθησαν νὰ καταστήσωσιν ἄχρηστοι. Εἶναι τῶνόντι μέγα θαῦμα ὅτι τοιοῦτον πόνημα ἐσυγχωρήθη νὰ κυκλοφορῇ, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε δὲν προέκυψεν ἐξ αὐτοῦ κἀνὲν ἀποτέλεσμα.

Ἐκ τῶν φιλολόγων ὁ Βολπικέλλας εἶναι ἀξίος ἐντίμου μνήμης διὰ τὰς περὶ Ἑλληνικῆς Τραγωδίας τέσσαρας βίβλους του. Ὁ Βασίλειος Πούρτος ἐξέδωκεν ἀρίστην μετάφρασιν τοῦ λόγου τοῦ Περικλέους ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου τοῦ Θουκυδίδου. Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Αὐελλίνου εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους τοὺς νομισματολόγους τῆς Εὐρώπης.

ΔΑΜΑΛΙΣ, ἢ ΒΟΥΣ.

Ἐκ τῶν πολυαριθμῶν ζώων, ἅτινα πληροῦσι τὴν γῆν, δὲν ὑπάρχει κἀνὲν ἀξιολογώτερον τῆς Δαμάλεως· ὁ ἵππος εἶναι ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἰδιοκτησία τῶν πλουσίων· τὸ πρόβατον ἀκμάζει μόνον ἀγελῆδον, καὶ ἀπαιτεῖ ἀδιακόπως τὴν μεγίστην ἐπιμέλειαν· ἀλλ' ἡ Δάμαλις εἶναι εἰς τὰς κτηνοτρόφους χώρας τὸ καύχημα τοῦ πτωχοῦ, ὁ πλοῦτος καὶ τὸ ὑποστήριγμά του. Τὸ κλίμα καὶ αἱ παχεῖαι νομαὶ τῆς Μεγάλης Βρετανίας φαίνονται ἰδιαιτέρως κατάλληλα εἰς τὴν φύσιν καὶ τὸ σωματικὸν σύστημα τῆς Δαμάλεως· διότι, παρατηροῦσα τὴν ποσότητα μᾶλλον ἢ τὴν ποιότητα τῆς τροφῆς της, δυσκολεύεται πολλαχῶς νὰ εὕρῃ τὴν ἀπαιτούμενην. Αἱ παρ' ἡμῶν βόες εἶναι ὡς ἐκ τούτου πολὺ κατώτεραι τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἄλλαις βορειναῖς χώραις.

Ἡ ἡλικία τοῦ ζώου τούτου γνωρίζεται εὐκόλως, διὰ τῆς ἰξετάσεως τῶν ὀδόντων ἢ τῶν κεράτων του· ἡ κάτω γνά-

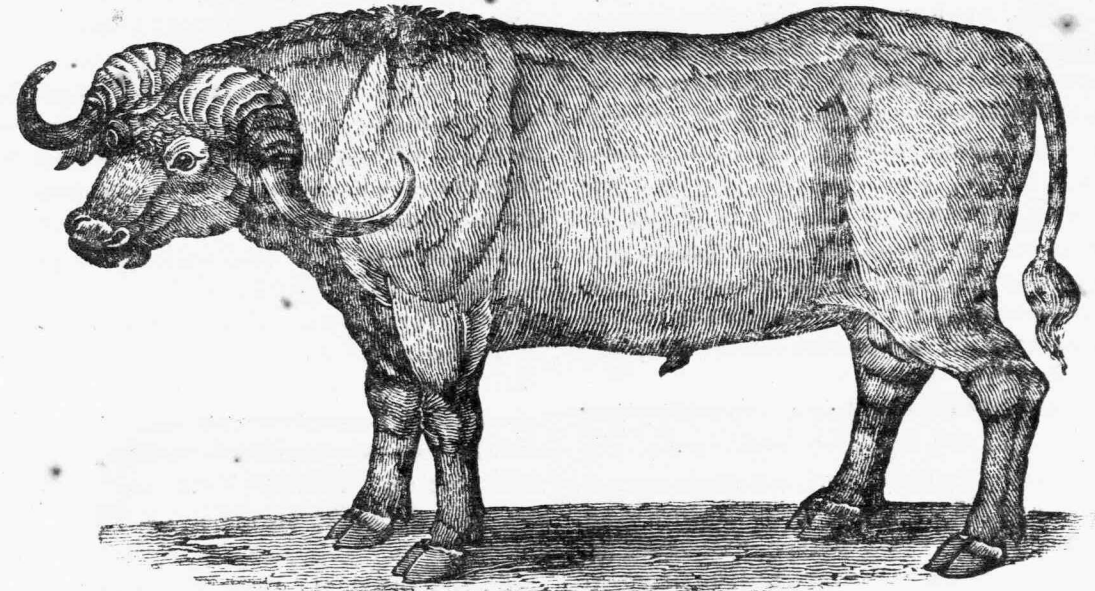
θος ἔχει ὀκτὼ τομεῖς, ἐξ ὧν οἱ δύο κεντρικοὶ πίπτουσιν εἰς τὸν δέκατον μῆνα, ἀντικαθίστανται δὲ ἄλλοι πλατύτεροι, καὶ οὐχὶ τὸσον λευκοί· εἰς ἡλικίαν δεκαεξ μνηῶν, οἱ δύο ἐφεξῆς γίνονται ἄφαντοι, καὶ ὁ τόπος αὐτῶν ἀναπληροῦται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς ἀρχήτερα· οὕτω, εἰς τὸ τέλος ἐκάστης ἐξαμηνίας, τὸ ζῶον χάνει καὶ ἀνακτᾷ τοὺς ὀδόντας του, ὥστε, ὅποταν φθάσῃ εἰς ἡλικίαν τριῶν ἐτῶν, ἅπαντες εἶναι ἀνανεωμένοι. Ἐπὶ τινὰ καιρὸν μένουσιν ἱκανῶς λευκοὶ καὶ ὀμαλοί· ἀλλ' ὅσον αὐξάνει ἡ ἡλικία, τὸ χρῶμα καὶ ἡ κανονικότης αὐτῶν μεταβάλλονται βαθμηδόν, καὶ ἡ μάσσησις κατακτᾷ τὸσον δύσκολος, ὥστε τὸ ζῶον πολλάκις ἀποθνήσκει, καθὼς μὴ δυνάμενον νὰ μασσήσῃ ἱκανὴν ποσότητα τροφῆς.

Ἄλλ' ἐντελέστερον δύναται νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ ἡλικία τοῦ ζώου διὰ μέσου τῶν κεράτων του· διότι, ἀφοῦ γένη τρι-

τες, τὰ ἀποβάλλει ἐξ ὀλοκλήρου, καὶ νέα φύονται εἰς τὸν αὐτῶν· λαμβάνουσι δὲ ταῦτα νέον δακτύλιον κατ' ἔτος, καὶ τοιοῦτοτρόπως χρησιμεύουσιν ὡς δεῖχται τῆς ζωῆς

του.—Ἡ βοῦς κυφορεῖ ἐννέα μῆνας, σπανίως δὲ ζῆ ὑπὲρ τὰ δεκατέσσαρα ἔτη.

Ο ΒΟΥΒΑΛΟΣ.

Ὁ Βούβαλος ὑποκλίνει ἐξίσου εἰς τὸν ζυγὸν καθὼς ὁ βοῦς, καὶ χρησιμεύει παρομοίως εἰς ἄλλας ὑπηρεσίας· ἐν γένει ὅμως εἶναι ζῶον πολὺ δυσειδέστερον τοῦ βοῦς· τὸ σχῆμά του εἶναι ἀκομψότερον, καὶ ἡ κεφαλὴ κλίνει μᾶλλον πρὸς τὴν γῆν· τὰ μέλη δὲν εἶναι τὸσον σεσαρκωμένα, καὶ ἡ οὐρὰ πολὺ ὀλιγώτερον τετριχωμένη· τὸ σῶμα βραχύτερον καὶ χονδρότερον τοῦ τῆς δαμάλεως, καὶ τὰ σκέλη πολὺ μακρότερα ἀναλόγως τοῦ μεγέθους· ἡ κεφαλὴ του εἶναι μικρότερα, τὰ κέρατα ὄχι τὸσον στρογγύλα, καὶ τὸ δέρμα ὄχι τὸσον τετριχωμένον· τὸ κρέας του εἶναι σκληρὸν καὶ ἄνοστον, καὶ ἔχει δυνατὴν καὶ δυσάρεστον ἀποφορᾶν· τὸ γάλα τῶν θηλειῶν εἶναι πολὺ κατώτερον τοῦ τῆς δαμάλεως, ἀλλ' εἰς θερμὰς χώρας χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν τυροῦ καὶ βουτύρου. Τὸ κρέας τοῦ νέου βουβάλου εἶναι ἐπίσης ἄνοστον ὡς τὸ τοῦ γηραιοῦ, καὶ γενικῶς ὁμολογεῖται ὅτι τὸ πολυτιμότερον μέρος τοῦ ζώου εἶναι τὸ δέρμα του, καθὼς ἀδιαπέραστον καὶ λεῖον. Τὰ ζῶα ταῦτα χρησιμεύουσι κυρίως εἰς τὸ ἐλκυεῖν μέγιστα βάρη· δύο βουβάλοι δύναται νὰ σύρωσιν ὅσον δύο ζεύγη ἵππων.

Οἱ ἄγριοι βουβάλοι, οἵτινες κατοικοῦσι πολλὰ μέρη τῆς Ἰνδίας, εἶναι θηριωδέστατοι καὶ φοβεροί, καὶ δὲν δύναται τις ν' ἀποφύγῃ ἄλλως τὴν καταδίωξιν αὐτῶν εἰμὴ ἀναβαίνων εἰς μέγα τι δένδρον—μέτριον δένδρον δὲν ἔθελεν εἶσθαι κάμμία προφύλαξις, διότι εὐκόλως καταβάλλουσι τὰ τοιαῦτα, καὶ πολλοὺς ὀδοιπόρους ἐκεράτισαν μέγρι θανάτου, ἔπειτα δὲ κατεπάτησαν αὐτούς· τρέχουσι μ'

ἐκπληκτικὴν ταχύτητα, καὶ διαβαίνουσι τοὺς μεγίστους ποταμούς μετ' ἐπιτυχίαν εὐκολίαν· θανατοῦσι δ' αὐτοὺς οἱ κυνηγοί, πυροβολοῦντες ἐκ τινος τῶν παχυτάτων δένδρων.

Καίτοι δὲ τὸσον ἄγριον ζῶον εἰς τὴν φυσικὴν του κατάστασιν, ἐξημεροῦται ὅμως εὐκολώτατα· δὲν γίνεται μὲν ποτὲ τὸσον εὐπειθές, ὅσον ὁ βοῦς, εἶναι ὅμως ὑπομονητικώτατον. Ἡ διακεκαυμένη ζῶνὴ εἶναι κυρίως ἡ πατρίς του, ἀλλ' εὐρίσκειται καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας. ἔχει δὲ ἰσχυρὰν ἀντιπάθειαν κατὰ τοῦ πυρός καὶ κατὰ τοῦ ἐρυθροῦ χρώματος· μολοντί δὲ τὸσον ὅμοιον τοῦ βοῦς, ἀποστρέφεται καὶ αὐτὸν μετ' ἄκρας δυσανεκτικίας.

Η ΒΛΑΧΟΒΟΓΔΑΝΙΑ. Ἄρ. 4.

Ἡ ΒΟΓΔΑΝΙΑ ἢ Μολδαυία συνορεύει πρὸς ἀνατολὰς μετ' ἠρωσικὴν ἐπαρχίαν Βεσσαραβίαν, ἣτις πρὸ τῆς εἰρήνης τοῦ 1812 ἀπετέλει μέρος τῆς ἡγεμονίας, ἀφ' ἧς χωρίζεται νῦν διὰ τοῦ ποταμοῦ Προύθου· πρὸς νότον μετ' Ἰταλίαν καὶ τὴν Βλαχίαν· πρὸς δυσμὰς μετ' Ἰταλίαν καὶ τὴν Βλαχίαν· πρὸς ἀρκτον μετ' ἠρωσικὴν ἐπαρχίαν Αὐστριακὰς. Τὸ μέγιστον μῆκος αὐτῆς ἀπὸ βορρᾶ εἰς νότον εἶναι περὶ τὰ 200 μίλια, τὸ δὲ πλάτος περὶ τὰ 120· ὀλοκλήρον τὸ ἐμβαδὸν περιέχει ὡς 17,000 τετραγωνικῶν μιλίων. Οἱ κλάδοι τῶν Καρπαθίων ὀρέων, οἱ χωρίζοντες τὴν Μολδαυίαν ἀπὸ τὴν Τρανσυλβανίαν, ἀποστέλλουσι κλῶνας εἰς τὴν ἐνδότεραν

της χώρας, οίτινες, καθ' όσον πλησιάζουσι πρὸς τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν Σιρέθου καὶ Προύθου, ἐλαττοῦνται κατὰ τὸ ὕψος, καὶ λήγουν ἐκείσε εἰς ἀμπελοφύτους λόφους. Ἡ περιοχή αὕτη ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην τοῦ περιηγητοῦ τὰς εἰκονικὰς ωραιότητας τῆς Ἑλβετίας καὶ τῶν Ἀλπεων. Ἡ Μολδαυία διαιρεῖται εἰς Ἀνω καὶ Κάτω, καὶ πάλιν αὗται ὑποδιαιροῦνται εἰς δεκατρεῖς νομούς· πρωτεύει δὲ τὸ Ἰάσιον. Ἐπτὰ πόλεις χαίρουσι τὸ πλεονέκτημα δημοτικῆς κυβερνήσεως, ὀφείλουσι δ' αὐτὸ εἰς τὰς νεωστὶ γενομένας μεταβολάς. Τὰ δημοτικὰ συμβούλια ἐκλέγονται κατ' ἔτος ὑπὸ τῶν προϋχόντων κατοίκων. Τὰ τῶν δήμων εἰσοδήματα πηγάζουσι κυρίως ἐκ δασμῶν ἐπὶ ποτῶν καὶ νικοτιανῆς, καὶ χρησιμεύουσιν εἰς τὸ προάγειν τὴν εὐδαιμονίαν τῶν πόλεων, δαπανώμενα εἰς τὴν λιθοστρωσίαν καὶ τὸν φωτισμὸν τῶν ὁδῶν, εἰς τὴν κατασκευὴν γεφυρῶν, καὶ εἰς ἄλλα κοινωφελῆ ἔργα.

Ἡ Μολδαυία εἶναι εἰσέτι ἀπλῶς γεωργικὴ χώρα· ὅθεν ἡ εὐημερία της ἐξαρτάται, πρὸ πάντων, ἀπὸ τὴν ἀφθονίαν καὶ τὴν καλὴν ποιότητα τῶν γεννημάτων της. Ἀπὸ τοῦ 1831 μέχρι τοῦ 1835 ἡ σιτοδεία ἐπέφερε μεγίστην κακοπάθειαν· πρὸς θεραπείαν δὲ τοιοῦτου δεινοῦ εἰς τὸ μέλλον, ἐλήφθη μέτρον τι ἰδιαίτερον—ἀποθήκη ἐπιφυλακτικῆ ἐσχηματίσθη ἐν ἐκάστη κώμῃ, εἰς ἣν ἕκαστος χωρικός ὑποχρεοῦται νὰ φέρῃ, ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν, πέντε κοιλὰ ἀραβοσίτου, ἅτινα δὲν συγχωρεῖται νὰ σηκώσῃ εἰμὴ μετὰ τρία ἔτη. Ἀλλ' ἡ πρακτικὴ ἀξία τοῦ κανόνος τούτου μένει ἐτι νὰ δοκιμασθῇ· διότι μετὰ τὴν εἰρημὴν ἐποχὴν αἱ νέαι περιστάσεις τοῦ τόπου ἐπέφεραν τοιαύτην σημαντικὴν αὐξήσιν τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ὥστε, μ' ὅλην τὴν πρὸσδοκὸν τοῦ ἐμπορίου τῆς ἐξαγωγῆς, πολλάκις μὲν ἐπερίσσευσαν, οὐδέποτε δ' ἔλειψαν τὰ σιτηρὰ γεννήματα.

Τὸ φορολογικὸν σύστημα τῆς Μολδαυίας πρὸ τοῦ 1829 ἦτον ἀνομώτατον, ἕνεκα τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν συγχωρουμένων ἀτελειῶν. Ἔως 1895 οἰκογένειαι, ἢ περὶ τὰς 40,000 ἀτόμων, ἐκ πληθυσμοῦ μὴ ἀναβαίνοντος εἰς ἕν ἑκατομμύριον, ἀπηλλάσσοντο ποτε τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τὰ χρηματικὰ βάρη τοῦ κράτους. Τὸ σύστημα τῆς ἀτελείας σώζεται ἀκόμη, ἀλλὰ περιωρίσθη ἀρκετὰ ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν του. Τὰ δημοσία εἰσοδήματα πηγάζουσι τανῦν ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἐκ φόρου 30 μὲν γροσίων ἐφ' ἐκάστης ἀγροτικῆς οἰκογενείας, 60 δὲ ἕως 240 ἐπὶ χειροτεχνῶν, πραγματευτῶν, κλπ. Καθ' ἑπταετίαν ἀπογράφεται ἐκάστη κλάσις τῶν φόρου ὑποτελῶν, καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην προσδιορίζεται ὁλόκληρος ἡ ποσότης τοῦ ἀργύρου, ἢ μέλλουσα νὰ συναχθῇ κατὰ τοὺς ἐπομένους ἑπτὰ ἐνιαυτοὺς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἡδὴ

γενομένης ἀπογραφῆς· ὅθεν ἡ αὐξήσις ἐν οἰκωδότητε τῷ τῶ ἀριθμοῦ τῶν φορολογουμένων οἰκογενειῶν ἐλαττοῦνται ἐν τῷ τόπῳ αὐτῷ τὸν ἀτομικὸν ἐκάστης φόρον, ἢ δὲ ὀλιγόστευσις τῶν οἰκογενειῶν τὸν αὐξάνει. Ὁ φόρος ἐκάστης οἰκογενείας ἀναλογεῖ πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν βοσκημάτων ὅσα ἔχει. Ὁ ὑποτελῆς πληθυσμὸς τῆς Μολδαυίας, ἐν ἔτει 1838, ἦτο περίπου 1,000,000· ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτελῶν δὲν ἀναφέρεται ποῦποτε· ἀλλὰ πιθανὸν ὅτι δὲν ὑπερέβαινε ὀλίγας χιλιάδας. Τὰ εἰσοδήματα συνεποσώθησαν, τὸ 1839, εἰς 8,491,956 γρόσια. Ἐκ τῶν ἐξόδων δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν τὸν πληρονόμηνον εἰς τὴν Πόρταν φόρον, ὅστις συνεποσώτο εἰς 740,000 γρόσια.

Τὰ δικαιώματα καὶ ἀμοιβαῖα καθήκοντα τῶν ἰδιοκτητῶν καὶ τῶν ἐργατῶν προσδιωρίσθησαν ὑπὸ ἰδιαιτέρου νόμου, ὅστις, σὺν τοῖς ἄλλοις, ἀναγνωρίζει τὸ δικαίωμα τῶν χωρικῶν νὰ μεταφέρωσι τὴν κατοικίαν των ἀφ' ἑνὸς εἰς ἄλλο μέρος πρὸς ζήτησιν τοῦ νομιζομένου συμφέροντος αὐτῶν, καὶ προσέτι ἐχάρισεν εἰς ἕκαστον χωρικὸν τὴν μεταχειρίσιν ἀρκετῆς ποσότητος γῆς, ἀροσίμου, λειμωνίου, καὶ βοσκησίμου, ὡς καὶ τὴν διὰ οἰκόπεδον καὶ κῆπον λαχάνων ἀπαιτουμένην.

Τὰ δημοσία σχολεῖα τῆς ἡγεμονίας ἔχουν εἰσοδήματα συμποσούμενα εἰς 400,000 γροσίων ὅλος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκπαιδευομένων μαθητῶν ἦτον, ἐν ἔτει 1838, 1190. Ὁ ἀριθμὸς τῶν συλληφθέντων κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος δι' ἐγκληματικὰ πταίσματ' ἦτο 232· ἐκ τούτων 8 ἀπέθανον εἰς τὴν φυλακὴν, 18 κατεδικάσθησαν εἰς τὰς ἀλυκὰς, 57 νὰ ἐργάζωνται εἰς τὰ δημοσία ἔργα, 7 εἰς μετακομιδὴν, 6 εἰς ἐγκλεισμὸν ἐν μοναστηρίῳ, καὶ 106 ἀπελύθησαν· ἡ τύχη τῶν ἐπιλοίπων 30 δὲν ἀναφέρεται. Τὸ κλίμα εἶναι τὸν χειμῶνα πολὺ ψυχρότερον παρ' ὅσον ἤθελέ τις ἐλπίζειν εἰς πλάτος ἀνατοκρινόμενον μετὰ τὸ βόρειον τῆς Ἰταλίας· οἱ ποταμοὶ εἶναι τότε παγωμένοι, καὶ ἡ γῆ χιονοσκεπής. Ἡ Μολδαυία ὑπόκειται εἰς σεισμούς, οἵτινες ὅμως δὲν εἶναι πολλὰ σφοδροί· ὁ σημαντικώτερος συνέβη τὴν νύκτα τῆς 3ης Φεβρουαρίου, 1821.

Ἀξιολογώταται βελτιώσεις ἐγένονον εἰς τὴν ἡγεμονίαν ταύτην ἐντὸς τῶν ἐσχάτων ὀλίγων ἐτῶν. Κατὰ τὸ 1837 μόνον, μεγίστη ἑκτασις γῆς ὑπεβλήθη εἰς καλλιέργειαν· Μερινὰ πρόβατα τῆς Ἰσπανίας εἰσῆχθησαν, καλῆτεροι μέθοδοι ζωοκομίας ἐμῆχαν εἰς ἐνέργειαν, καὶ τινὰ ἐργοστάσια χάρτου, κεραμειῶν σκευῶν, κλπ., ἀνεφάνησαν. Ἀλλ' ἡ ποσότης τῶν ἐξαχθέντων τὸ 1832, ὡς πρὸς τὰ τοῦ 1837, δεικνύει τοῦτο ἐναργέστατα· τὸ μὲν πρῶτον ἔτος ἀνέβησαν εἰς 11,862,430 γρόσια, κατὰ δὲ τὸ δεύτερον εἰς 17,353,611. Τὰ εἰσαχθέντα τὸ 1837 συνεποσώθησαν εἰς 10,878,021 γρόσια.

Οἱ Μολδαυοὶ εἶναι εὐρωστοί, σώφρονες, καὶ φερέποννοι, ὑπομένοντες ἄριστα τὰς μεταβολὰς τοῦ κλίματος, εἰς ἃς ὑπόκεινται. Κατὰ τὸ φαινόμενον διαφέρουν οὐσιωδῶς ἀπὸ τοὺς Βλάχους· ἡ πρόσφισ αὐτῶν εἶναι ἤττον εἰλικρινής, καὶ ἡ παρ' αὐτοῖς συνήθεια τοῦ κομᾶν καὶ πωγωνοφορεῖν κάμνει σχεδὸν ἄγριον τὸ βλέμμα των. Οἱ Μολδαυοὶ, μᾶλλον τῶν Βλάχων διατηροῦντες τὴν ἐπιβροχὴν τῆς νομαδικῆς καταστάσεως, ἥτις ἐξ ἀρχῆς ἦτο κοινὴ εἰς ἀμφοτέρους, ἀγαπῶσι παραπολὺ τὰς μακρὰς ὁδοιπορίας. Πάμπολλοι αὐτῶν συνηνωμένοι, περιφέρονται εἰς μεγίστην ἑκτασιν χώρας, μετακομίζοντες ἐπὶ εἶδους ἀμαξῶν, συρομένων ὑπὸ βοῶν, τροφὰς καὶ ἄλλα ὠφέλιμα εἶδη εἰς τὰς πόλεις, τὰς διεσχορπισμένας ἐπὶ τῶν εὐμεγεθῶν πεδιάδων τῆς Μολδαυίας. Ἡμέραν ἐξ ἡμέρας προβαίνουσιν ἰλαρῶς κατὰ τὸν βραδὸν ἔμμετρον ἤγον τῶν πατημάτων τῶν βοῶν των, δαπανῶντες ἐνίοτε ὁλόκληρον μῆνα χωρὶς νὰ ἴδωσιν οὐδὲ μίαν κατοικίαν ἀνθρώπου. Εἰς τὴν προσέγγισιν τῆς ἐσπέρας ἡ συνοδοιπορία ἴσταται, αἱ πολυἀριθμοὶ ἀμαξῆαι διατάσσονται ἐν εἶδει τετραγώνου, καὶ οἱ βόες ἀφίνονται ἐλεύθεροι νὰ βόσκωσιν ὑπὸ τὴν ἄγρυπνον φροντίδα τῶν ἀτρομήτων κυνῶν, οἵτινες συνοδεύουσι τὸ κερβάνιον. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τετραγώνου, ἀνάπτεται πυρκαϊά, ὅπου οἱ ἀγωγιάται μαγειρεύουσι τὸ ἀπλοῖκον δεῖπνόν των· αὐτοῦ δὲ τελειωθέντος, ἕκαστος προετοιμάζεται εἰς ὕπνον, περιτυλισσόμενος εἰς θερμὸν καὶ βαρὺ ἐπάπλωμα. Οἱ ἀκάματοι οὔτοι περιπατῆται δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἐξαιρέτοι ἰππῶται· πρὸς τὰ βορεινὰ μέρη τῆς ἡγεμονίας ἔχουν ωραίους τινὰς ἵππους, οἵτινες ζητοῦνται παραπολὺ. Δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ἐπὶ τέλους, ὅτι ἐν ἀπὸ τὰ μεγαλήτερα ἐμπόδια εἰς τὴν ταχέειαν αὐξήσιν τοῦ ἐμπορίου τῆς Μολδαυίας εἶναι ἡ κατάστασις τῶν ὁρῶμων. Μεγάλαι λεωφόροι δὲν ὑπάρχουσιν· ἡ πεδιάς εἶναι ἀνοικτὴ· καὶ ἕκαστος ὁδοιπόρος ἐκλέγει τὴν ὁδὸν του. Τὰ μὲν ἐλαττότερα ὀχήματα τοῦ τόπου, συρόμενα ὑπὸ ταχέων ἵππων, διέφρονται κατ' εὐθείαν γραμμὴν, τὰ δὲ βαρύτερα ἀκολουθοῦσι διεύθυνσιν μετὰ πλειοτέρας ἐπιμελείας ἐκλελεγμένην. Ἀνεμοζάλαι, βροχαί, ἢ νιφετοὶ χειροτερεύουσι τὸ πρᾶγμα· εἰς τοιοῦτους δὲ καιροὺς, ἢ οὐδόπως ἢ μετὰ μεγάλης μόνον ὑπομονῆς καὶ σταθερότητος δύναται νὰ κατορθωθῇ ἡ διόδος.

Η ΠΡΟΣ ΘΑΝΑΤΟΝ ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ.

« ΑΠΟΚΕΙΤΑΙ τοῖς ἀνθρώποις ἀπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, » λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. « Ὅσον ὁ θάνατος εἶναι βέλαιος, τόσον ὁ χρόνος καὶ ὁ τρόπος αὐτοῦ εἶναι ἐκ τῶν ἀδύλων, ὅσα μόνος ὁ Θεὸς γινώσκει. Ὁ θάνατος εἶναι τὸ σπουδαιότατον ἔργον, ὅσα συμβαίνουσιν εἰς τὸν ἀνθρώπον ἐπὶ γῆς. Τότε λαμβάνει τέλος ἡ ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ δοκιμασία· τὸ σῶμά του, ἐκ

τῆς γῆς ὄν, εἰς τὴν γῆν ἐπανέρχεται, τὸ δὲ πνεῦμά του ἐπιστρέφει εἰς τὸν Θεόν, ὅστις ἔδωκεν αὐτὸ, νὰ κριθῇ παρ' αὐτοῦ, καὶ ν' ἀνταμειφθῇ κατὰ τὰ ἔργα, τὰ ἐν τῷ σώματι πραχθέντα.

Ὁ θάνατος εἶναι τῶντι πολυχρόνιος ὕπνος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ αἰώνιος. Εἶναι ὕπνος τοῦ σώματος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τῆς ψυχῆς. Τὰ νεκρὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων θέλουσι κοιμᾶσθαι εἰς τὸ χῶμα τῆς γῆς, ἕως οὗ νὰ ἔλθῃ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν, καὶ νὰ ἐξυπνίσῃ αὐτὰ. Ἐνῶ ἐλιθοβολεῖτο ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος, προσευχόμενος ἔλεγε, « Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. » Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη· εὐλαβεῖς δὲ τινες μετεκόμισαν τὸ σῶμά του εἰς τὸν τόπον τῆς ταφῆς, ἀλλὰ τὸ πνεῦμά του ὁ Χριστὸς παρεδέχθη ἀναμφιβόλως εἰς τὸν παράδεισον, ὡς ἄλλοτε τὸ τοῦ ἐν μετανοίᾳ ἀποθανόντος ληστοῦ. Ὁ Μωϋσῆς ἀπέθανε, καὶ ὁ Κύριος ἔθαψεν αὐτὸν εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Μωάβ, καὶ ὁμοίως μετὰ παρέλευσιν 1400 ἐτῶν μαρτύρησεν ὅτι ἐφάνη μετὰ τοῦ Ἡλιοῦ, καὶ συνδιελέχθη μετὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς μεταμορφώσεως. Τὸ σῶμά του, ὁ χῶς αὐτοῦ, ἀναμφιβόλως ἐκοιμᾶτο ἀκόμη ὅπου ὁ Κύριος εἶχε θάψει αὐτόν· ἀλλὰ τὸ πνεῦμά του συνεκοινῶναι μετὰ τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου.

Τὰ σώματα τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Στεφάνου καὶ τοῦ μετανοήσαντος ληστοῦ κοιμῶνται ἀκόμη εἰς τὸ χῶμα τῆς γῆς μετὰ τῶν νεκρῶν, τὰ δὲ πνευμάτια των εὐρίσκονται μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ. Διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς πίστεως, προητοιμάσθησαν εἰς θάνατον. Περὶ τοῦ Μωϋσέως λέγεται, ὅτι προετίμησε « συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν· μείζονα πλούτον ἠγησάμενος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν τὸν ὄνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. » Εἶχε πίστιν εἰς Χριστόν, τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου ὅστις ἔμελλε νὰ ἔλθῃ, καὶ περιέμενε τὴν μεγάλην καὶ αἰώνιον ἀνταμοιβήν, τὴν κληρονομίαν ὄλων ὅσοι ἀγαπῶσιν αὐτόν, ἐλπίζοντες εἰς αὐτόν, καὶ ὑπακούουσιν αὐτόν. Μὲ ποίας λέξεις ἠδύνατο νὰ ἐκφράσῃ ὁ Στέφανος ἐμφατικώτερον τὴν πεποιθήσιν του, τὴν πίστιν του, εἰμὴ παραδίδων εἰς αὐτὸν τὸ πνεῦμά του, ὅτε εὐρίσκατο εἰς τὴν ἀγωνίαν τοῦ θανάτου; Τί δὲ νὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ ἀποθνήσκοντος ληστοῦ; Μόλις εὐρίσκωμεν τοσαύτην πίστιν, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Ἰσραήλ.

Οὐδεὶς οὔτε εἶναι, οὔτε δύναται νὰ ᾔνηαι προητοιμασμένος εἰς θάνατον, χωρὶς ἀληθινῆς πίστεως εἰς Χριστόν, ὡς τὸν Ἀμνὸν τοῦ Θεοῦ ὅστις αἶρει τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου. Τῆς πίστεως ὑπάρχουσι δύο εἶδη, τὸ μὲν νεκρὸν, τὸ δὲ ζῶν καὶ ἐνεργόν. Ἡ νεκρὰ πίστις δὲν εἶναι καλῆτερά τοῦ νεκροῦ σώματος. Δὲν μεταδίδει καμμίαν κίνησιν οὔτε εἰς τὴν καρδίαν, οὔτε εἰς τὰς χεῖρας, οὔτε εἰς τὴν γλῶσσαν, οὔτε εἰς τοὺς πόδας. Ὁ νεκρὸν μόνον ἔχων πίστιν δὲν εἶναι καλῆτερος τοῦ μηδεμίαν ἔχοντος πίστιν· διότι ἡ πίστις του δὲν εἶναι εἰμὴ κενὸν ὄνομα. Ποῖος εἶναι προητοιμασμένος εἰς θάνατον; Ὁ ἔχων ζῶσαν ἐνεργητικὴν πίστιν· ἡ τοιαύτη πίστις συνοδεύεται πάντοτε μετ' ἀληθινῆν καὶ ἐγκάρδιον μετάνοιαν, καὶ ἐπιφέρει πάντοτε ἰλαρὰν ὑπακοήν εἰς τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ. Δύναται τις ν' ἀποθάνῃ ἐν εἰρήνῃ, ἢ μᾶλλον ἐν ἀναισθησίᾳ χωρὶς πίστεως; ἀλλ' οὐδεὶς δύναται ν' ἀποθάνῃ ἐν ἀσφαλείᾳ χωρὶς αὐτῆς.

Ἡ φρόνησις ἀπαιτεῖ νὰ σκεπτόμεθα σπουδαίως καὶ συνεχῶς περὶ τῆς προεγγίσεως τοῦ τέλους τῶν ἐπὶ γῆς ἡμερῶν μας. Ποτὲ ἄς μὴ λησμονώμεν ὅτι τὸ τέλος τοῦ θνητοῦ σταδίου μας μέλλει νὰ ᾔνηαι ἡ ἀρχὴ ἀτελευτήτου ζωῆς ἐν τῷ μέλλοντι κόσμῳ, καὶ ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ἡ θύρα, δι' ἧς μεταβαίνομεν ἐκ τοῦ ἐνός εἰς τὸν ἄλλον. Εἰς τὴν ἀτελεύτητον ἐκείνην ζωὴν θέλουσιν ἐπενεργῆσαι τὰ αἰσθήματα, αἱ ἀρχαί, καὶ ἡ διαγωγή μας κατὰ τὴν τα-

λήσεως ή διανομής ιδιοκτησίας. Ένα τῶν νόμων, χρονολογη- μένον 384 μ. Χ., διετήρησεν ὁ Ἰουστινιανὸς εἰς τὸν κώδικά του. Ἡ Ἐκκλησία προσέτι ἐμεσολάβει ἰσχυρῶς ὑπὲρ τῶν δούλων, ἀπει- λοῦσα ἀφορισμὸν εἰς τοὺς ὅσοι ἐθανάτωνον τοὺς δούλους των ἀνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ δικαστοῦ, καὶ ἄσυλον παρέχουσα ἐντὸς τῶν ἱερῶν περιβόλων τῆς εἰς δούλους φεύγοντας ἀπὸ τὴν ὀργὴν ἀνηλεῶν δεσποτῶν. Κατὰ τινὰ νόμον Θεοδοσίου τοῦ πρώτου, δούλος καταφυγὼν εἰς ἐκκλησίαν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικαλε- σθῆ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ δικαστοῦ, καὶ νὰ ὑπάγῃ ἀνενόχλητος εἰς τὸ δικαστήριον, ὅπου νὰ ἐρευνηθῶσι τὰ περὶ αὐτόν.

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΣ.

ΠΟΙΟΣ δὲν τρέμει κάποτε ἐνώπιον τοῦ αὐστηροῦ παραι- νέτου, ὅστις κατοικεῖ εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς; ποῖος δὲν ἤκουσέ ποτε τὰς τρανοφώνους κατηγορίας τῆς συνειδήσεως, καὶ δὲν ἠσθάνθη τὴν ὀδύνην τοῦ διαπεραστικοῦ κέντρου τῆς; Ὑπάρχει ἄνθρωπος ἐπὶ γῆς μὴ συναισθανθεὶς ποτε ὅτι εὐρίσκεται τι ἐν τῷ μυγῷ τῆς καρδίας του πολὺ φο- βερώτερον, καὶ πολὺ δυσκολώτερον νὰ ἐξιλεωθῆ, παρ' ὅλους τοὺς ἐχθρούς, ὅσοι δύνανται νὰ παραταχθῶσι κατ' αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ;

Ὁ Θεὸς ἐγράψε τοπάλαι τὰς δέκα ἐντολάς εἰς πλάκας λιθίνας· ἀλλ' ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς λέγει ὅτι ἐκεῖνοι, εἰς οὓς ὁ νόμος οὗτος δὲν ἐδόθη, ἔχουσι ἄλλον νόμον, γε- γραμμένον εἰς τὰς καρδίας των, τουτέστι συνείδησιν, ἣτις ἢ κατηγορεῖ αὐτοὺς ὅταν παραβαίνωσι τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς, ἢ ἐγκρίνει αὐτοὺς ὅταν ὑπακούωσι τὰς νοθεσίας τῆς. Ὁ νόμος οὗτος τῆς συνειδήσεως ἐγράφη ὑπὸ τοῦ δακτύ- λου τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου, οὐχ ἦττον παρ' ὅσον ὁ Δεκάλογος ἐγράφη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δακτύλου ἐπὶ τῶν λιθίνων πλακῶν εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ. Οἱ λαβόντες τὸν νόμον τοῦ Σιναιίου ὄρους θέλουσι κριθῆ τὴν ἐσχάτην ἡμέραν κατὰ τὸν κανόνα αὐτόν· οἱ δὲ μὴ λαβόντες ἄλλον νόμον παρὰ τὸν γεγραμμένον ἐπὶ τῆς καρδίας των θέλουσι κριθῆν εἰς τὴν συντέλειαν τοῦ κόσμου κατὰ τὸν νόμον, τὸν γεγραμμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Οὗτοι, λέγει ὁ Ἀ- πόστολος Παῦλος, νόμος εἰσὶν ἑαυτοῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον τοῦτον θέλουσι κριθῆ· διότι δὲν πρέπει οὔτε στιγμήν νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ δίκαιος Κριτὴς ὅλης τῆς γῆς θέλει κρίνει καὶ καταδικάσει τοὺς ἀνθρώπους διότι παρέβησαν νόμον, ὅστις ποτὲ δὲν ἐδόθη εἰς αὐτοὺς, καὶ τὸν ὅποιον ἦτον ἀδύ- νατον νὰ γνωρίζωσι.

Εἶναι λοιπὸν ἡ συνείδησις ἀσφαλὲς καὶ ἀλάνθαστος ὁδηγός; Μέχρι τινὸς εἶναι· ἀλλ' οὐχὶ εἰς ὅλας τὰς ἐνδε- χομένας περιστάσεις. Ἡ συνείδησις ἐμπορεῖ νὰ καυτηρι- ασθῆ, καὶ ὅταν τοῦτο γένη, τότε εἶναι τυφλὸς ὁδηγός. Μετὰ τὴν κατὰ Θεοῦ ἀποστασίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὅλαι αἱ διανοητικαὶ του δυνάμεις διεστράφησαν· ἡ βουλήσις του διεστράφη, καὶ ἡ συνείδησις ἔχασε τὴν πρώτην αὐτῆς ἀκε- ραιότητα. Ἡ συνείδησις ἄλλοτε μὲν παρασύρεται ὑπὸ τῆς μεροληψίας, ἄλλοτε δὲ διαστρέφεται ὑπὸ τῆς προ- λήψεως, καὶ πολλάκις δωροδοκεῖται πρὸς καιρὸν ὥστε νὰ

σιωπήσῃ, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ ἦναι τρανὸς μάρτυς κατὰ τῆς ἀμαρτίας. Κάποτε, ὡς μερολήπτῃς δικαστῆς, ἀθωώνει τοὺς ἐνόχους, ἢ, ὡς ἐπίορκος μάρτυς, ψευδομαρτυρεῖ· ἀλλ' ἐπὶ τέλους, ἐξ ἀνάγκης, θέλουσα καὶ μὴ θέλουσα, μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν, καὶ προσφέρει δικαίαν ἀπόφασιν. Ἐτέθη εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἠχὼ τῆς φωνῆς τοῦ Θεοῦ, καὶ μολονότι ἡ ἠχὼ αὐτὴ καταντᾷ ἐνίοτε σχεδὸν ἀνεπαί- σθητος, καὶ πολλάκις παρεξηγεῖται, ἔχει ὅμως δύναμιν, ἣτις πολλάκις κλονεῖ τὴν ἰσχυροτάτην ψυχὴν μέχρι τοῦ κέντρου τῆς.

Ἡ συνείδησις ἐπλήρωσε τὴν ψυχὴν τοῦ πρώτου φονέως, τοῦ Κᾶν, ἀπὸ φόβου καὶ τρόμου, ὥστε ἀνησύχει μὴ θα- νατώσῃ αὐτὸν ὁ τυχὼν. Ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος τοῦ ἀδελ- φοῦ του ἀνεβόα κατ' αὐτοῦ, καὶ ἡ ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ κόλπῳ συνείδησις ἀντήχει τὴν φοβερὰν ἐκείνην κραυγὴν. Ὅταν παροξυνθῆ ὑπὸ δεινῆς τινὸς ἀμαρτίας ἡ συνείδησις, ἐνεργεῖ συγχρόνως ὡς αὐστηρὸς κατήγορος, ὡς πιστὸς μάρτυς, καὶ ὡς ἀδέκαστος κριτὴς, καὶ τὰ τραύματα τοῦ φαρμακεροῦ κέντρου τῆς εἶναι βαθύτερα, ἀλγινότερα, καὶ μᾶλλον δυσί- ατα ὄλων τῶν λοιπῶν συνηνωμένων.

Δύναται τις νὰ κατευνάσῃ πνεῦμα τεταραχμένον ὑπὸ ἠρεθισμένης συνειδήσεως; Ὑπάρχει θεραπεία τις τοιούτου δεινοῦ; Μάλιστα, καὶ θεραπεία πρόχειρος. Πρέπει νὰ ἐξομολογηθῶμεν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν εἰς τὸν Θεὸν, ὅστις εἶναι πιστὸς καὶ δίκαιος, συγχωρῶν ἀνομίας, καὶ καθαρί- ζων ἀπὸ πᾶσαν ἀδικίαν. Ἐάν τις ἀμάρτη, ἔχομεν Παρά- κλητον πρὸς τὸν Πατέρα Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν δίκαιον, τὸ αἷμα τοῦ ὁποίου καθαρίζει ἀπὸ πᾶσαν ἀμαρτίαν. Ναί, ὄχι ἀπὸ ὀλίγας, ἀλλ' ἀπὸ πᾶσαν ἀμαρτίαν. Ὅστις διὰ ζωηρᾶς πίστεως καταφεύγει εἰς τὸ αἷμα τοῦτο τοῦ Ἄμνου τοῦ αἵροντος τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου, εὐρίσκει μετ' οὐ πολὺ τὸ στήθος του πλήρες τῆς εἰρήνης τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἐρχόμενος εἰς Χριστὸν ἐν ἀγάπῃ καὶ πίστει θέλει ἀκούσει παρ' αὐτοῦ τὸ ῥηθὲν πρὸς τὴν μοιχαλίδα, Οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω· πορεύου, καὶ μηκέτι ἀμάρτανε. Ἀναγνώστα, σὲ ἐνοχλεῖ ἡ συνείδησις; Ὑπάγε εἰς τὸν Σωτῆρα τῆς ἀμαρ- τωλῆς γυναικὸς, καὶ τοῦ ψυχρὸβραχουῦντος ληστοῦ. Αὐτὸς μόνον δύναται νὰ θεραπεύσῃ τὰς πληγὰς τῆς, καὶ νὰ εὐ- δώσῃ εἰρήνην.

ΠΛΟΥΣ ΕΞ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΕΙΣ ΑΓΓΛΙΑΝ.

(Ὑπὸ Ἀγγλαμερικανοῦ.)

Εἰς Ἀμερικανὸν, μεταβαίνοντα εἰς τὴν Εὐρώπην, ὁ μακρὸς διάπλους εἶναι ἀρίστη προετοιμασία. Ἀφ' ἧς στιγμῆς γένη ἀφαντος ἡ γῆ ὅθεν ἐξέπλευσεν, ὕδα- τώδης μόνον ἐρημία προσβάλλει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς του, ἕως οὗ νὰ πατήσῃ τὸν ἀπέναντι αἰγιαλὸν, καὶ νὰ ἐμβῆ διαμιάς εἰς τὸν θόρυβον καὶ τὰς καινοφα- νείας τοῦ παλαιότερου κόσμου.

Ὡνόμασα ἐρημίαν τὸν ὠκεανόν· ἀλλὰ πρέπει νὰ διορθώσω τὴν φράσιν. Ὁ ἀγαπῶν ἡμερινὰς ὄνειρο-

πολήσεις, ὁ ἀφίνων τὴν διάνοιαν νὰ περιπλανᾶται εἰς τὰς χώρας τῆς φαντασίας, εὐρίσκει τὸν διάπλουον τοῦ ὠκεανοῦ ὄχι ἐρημον ὑποθέσεων μελέτης· ἀλλ' αὐταὶ εἶναι τὰ τεράστια τῆς ἀβύσσου καὶ τοῦ ἀέρος, καὶ τείνουσι μᾶλλον ν' ἀποσύρῃσι τὸν νοῦν ἐκ τῶν τοῦ κόσμου. Πόσον πολλάκις ἠγαλλόμην ἐπιστη- ριζόμενος εἰς τὸ περίφραγμα τοῦ καταστρώματος, ἢ ἀναβαίνων εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ἰστοῦ γαλήνιον τινα ἡμέραν, καὶ στοχαζόμενος ὥρας κατὰ συνέχειαν τὸ ἱλαρὸν πρόσωπον τοῦ θερινοῦ πελάγους·—ἢ ἐνατε- νίζων εἰς στοίβας χρυσοπορφύρων νεφῶν πλησίον τοῦ ὀρίζοντος, φανταζόμενος αὐτὰ μαγικά τινα βασίλεια, καὶ οἰκίζων αὐτὰ ἀπὸ ἰδιά μου δημιουργήματα, ἢ παρατηρῶν τὸν ἐλαφρὸν κυματισμὸν τῆς θαλάσσης, κυλινδομένης ἡρέμα καὶ μεγαλοπρεπῶς, ὡς διὰ ν' ἀσπασθῆ τὰς εὐδαίμονας ἐκεῖνας χώρας.

Μ' εὐφρόσυνον αἰσθημα ἀσφαλείας ἡμοῦ καὶ φόβου ἐπέβλεπον ἐκ τοῦ ὕψους εἰς τὰ τέρατα τῆς ἀβύσσου, —εἰς ἀγέλας φωκαινῶν σκιρτώσας περὶ τὴν πρῶ- ραν τοῦ πλοίου, εἰς τὴν φάλαιαν βραδέως ἀνυψοῦ- σαν τὸ παμμέγεθες σῶμά της ὑπὲρ τῆς ἐπιφανείας, ἢ τὸν ἀδδηφάγον λύκον διασχίζοντα, ὡς μορμολύ- κειον, τὰ οὐρανόχροα ὕδατα. Ἡ φαντασία μου ἀνε- κλάει πᾶν ὅ,τι εἶχον ἀκούσειν ἢ ἀναγνώσει περὶ τοῦ ὕδατώδους κόσμου, —τὰς λεπιδωτὰς ἀγέλας, αἵτινες περιπλανῶνται εἰς τὰς ἀκαταμετρήτους κοιλάδας του, ἢ τὰ δύσμορφα θηρία, ἅτινα κρύπτονται εἰς τὰ θεμέλια αὐτὰ τῆς γῆς, καὶ τὰ ἄγρια ἐκεῖνα φαντά- σματα, ἅτινα ἐξογκοῦσι τοὺς μύθους τῶν ἀλιέων καὶ κυτῶν.

Ἐνίοτε πλοῖον μακρυνόν, ἡσύχως διαπορευόμενον κατὰ τὴν ἐσχατιὰν τοῦ ὠκεανοῦ, ἔδιδεν ἄλλην διεύ- θυνσιν εἰς τὰς σκέψεις μου. Πόσον περισπούδαστον τὸ κλάσμα τοῦτο τοῦ κόσμου, σπεῦδον νὰ συνενωθῆ πάλιν μετ' ὃν μέγαν σωρὸν τῆς ὑπάρξεως! Τί ἐν- δοξον μνημεῖον τῆς ἀνθρωπίνης ἐφευρέσεως! πῶς ἐθριάμβευσε κατὰ τοῦ ἀνέμου καὶ τῶν κυμάτων, ἔφερε τὰ πέρατα τῆς γῆς εἰς συγκοινωνίαν, συνέστησεν ἀν- ταλλαγὴν ἀγαθῶν, ἐπιχέον εἰς τὰς ἀκάρπους χώρας τοῦ βορρᾶ ὅλας τὰς τρυφὰς τοῦ νότου· διέδωκε τὸ φῶς τῶν γνώσεων καὶ τὰς ἀγαθοεργίας τοῦ πεπα- λιτισμένου βίου· καὶ οὕτω συνέδεσε τὰ διεσκορπι- σμένα μέρη τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, μεταξὺ τῶν ὁποί- ων ἡ φύσις ἐφαίνετο ὅτι εἶχεν ἀνεγείρειν ἀνυπέροβλη- τον ἔμφραγμα!

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἀνεκαλύψαμεν ἄμορφόν τι ἀν- τικείμενον φερόμενον τῆδε κάκεισε ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Εἰς τὸ πέλαγος πᾶν ὅ,τι λύει τὴν μονοτονίαν τῆς περικυκλοῦσης ἐκτάσεως ἐλαύει τὴν προσοχὴν. Ἦ- τον ὁ ἰστός πλοίου, διόλου ναυαγήσαντος· καθότι ἐπ' αὐτοῦ ἦσαν τὰ λείψανα χειρομάκτρων, δι' ὧν

τινὲς ἐκ τοῦ πληρώματος εἶχον δεθῆν ὥστε νὰ μὴν ἀφαρπασθῶσι. Δὲν εὐρήκαμεν ἵχνος τι, ἐξ οὗ νὰ γνωρίσωμεν τὸ ὄνομα τοῦ πλοίου. Ἦτο δὲ φανε- ρὸν ὅτι τὸ ναυάγιον τοῦτο πρὸ πολλῶν μηνῶν περι- ἔπλεε· διότι ὀστρακόδερμα καὶ θαλάσσια βότανα ἦσαν ἤδη προσκολλημένα εἰς τὰς πλευράς του. Ἀλλὰ ποῦ, ἐσυλλογιζόμενη, εἶναι οἱ ναῦται; Ὁ ἀγὼν αὐ- τῶν πρὸ πολλοῦ ἐτελείωσε· κατεποντίσθησαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ βρυγμοῦ τῆς ἀνεμοζάλης· τὰ ὅσα των κεῖνται λευκαίνόμενα εἰς τὰ σπήλαια τῆς ἀβύσσου. Σιγῆ, —λήθη, ὡς τὰ κύματα, κατεκάλυψαν αὐτοὺς, καὶ τίς νὰ διηγηθῆ τὸ τέλος των;

Πόσοι ἀναστεναγμοὶ διὰ τὸ πλοῖον τοῦτο! Πόσοι δεήσεις ὑπὲρ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐγκαταλελειμμένον οἰκη- μα! Ποσάκις ἡ μήτηρ, ἡ ἀδελφὴ, καὶ ἡ σύζυγος ἐξέτασαν τὰς ἐφημερίδας, νὰ εὐρωσι τυχαίαν τινα εἰδήσιν περὶ τοῦ πλάνου τούτου τῆς ἀβύσσου! Πῶς ἡ ἐλπίς ἡμαυρώθη εἰς ἀνησυχίαν—ἡ ἀνησυχία εἰς φόβον—καὶ ὁ φόβος εἰς ἀπελπισίαν! Φεῦ! οὐδὲ τε- λευταίου ἀσπασμοῦ, οὐδὲ τελευταίας φράσεως ἠξιώ- θη κἄν ἡ ἀγάπη! Τὸ μόνον γνωστὸν εἶναι ὅτι ἐξέ- πλευσαν τοῦ λιμένος, καὶ δὲν μετεφάνησαν.

Ἡ θεὰ τοῦ ναυαγίου ἔδωκεν ἀφορμὴν, κατὰ τὸ σῆθητες, εἰς πολλὰ ζοφώδη ἀνέκδοτα. Τοῦτο συνέβη μάλιστα κατὰ τὸ ἐσπέρας, ὁπότε ὁ καιρὸς, ὁ μέχρι τοῦ νῦν εὐδαίμων, μετεβλήθη ἐπὶ τὸ ἀγριώτερον καὶ ἀπειλητικόν, καὶ προεμήνυε μίαν τῶν αἰφνιδίων ἐκεῖ- νων τρικυμιῶν, αἵτινες κάποτε διακόπτουσι τὸ γα- λήνιον τοῦ θερινοῦ πλοῦς. Ἐνῶ ἐκαθήμεθα περὶ τὸ ἀμυδρὸν φῶς λύχνου τινὸς ἐν τῷ δωματίῳ, καθεὶς εἶχε ναυάγιόν τι καὶ συμφορὰν νὰ ἐξιτορήσῃ. Ἀξιο- σημείωτος μ' ἐφάνη μάλιστα ἡ ἐπομένη σύντομος διηγήσις τοῦ πλοιάρχου.

« Ἐνῶ, » εἶπε, « διέπλεον μίαν φορὰν ἐν ὠραίῳ δυνατῷ πλοίῳ τὴν Σύρτιν τῆς Νέας Γῆς*, ἢ κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη ἐπικρατοῦσα ὀμίχλη ἔτυχε τόσον πυκνὴ, ὥστε ἦτον ἀδύνατον νὰ ἴδωμεν μακρὰν, ἀκόμη καὶ τὴν ἡμέραν· ἀλλὰ τὴν νύκτα ὁ ἀῆρ ἦτο τόσον πυκνός, ὥστε δὲν ἠμπορούσαμεν νὰ διακρίνωμεν τι εἰς ἀπόστασιν διπλασίαν τοῦ μήκους τοῦ πλοίου μας. Εἶχον φῶτα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ἰστοῦ, καὶ φύλακα ἀδιακόπως εἰς τὴν πρῶραν νὰ παρατηρῆ μήπως ἤθε- λε τύχειν ἀλιευτικόν τι πλοῖον εἰς τὴν ὁδὸν μας, διότι τὰ τοιαῦτα συνειθίζουσι ν' ἀράζωσιν ἐπὶ τῆς σύρτιδος. Ὁ ἄνεμος ἔπνεε σφοδρὸς, καὶ διηρχόμεθα τὰ ὕδατα μετὰ πολλῆς ὀρμῆς. Αἴφνης ἐξεφώνησεν ὁ φύλαξ, « Πλοῖον εἰς τὴν πρῶραν! » ἀλλὰ μόλις ἔ-

* Νέα Γῆ, ἄλλως Νεαφουνδανδία, εἶναι μεγάλη νῆσος εἰς τὰ παράλια τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ὑποκειμένη εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς· τὸ πλησίον αὐτῆς ἀβαθὲς μέρος τοῦ ὠκεανοῦ, τὸ καλούμενον ἡ Μεγάλη Σύρτις, περιέχει πλείστους ἰχθύς, βακαλάους, κλπ.

λόγοι οὔτοι ἠκούσθησαν, καὶ ἤδη εἶχομεν φθάσει κατεπάνω αὐτοῦ. Ἦπο μικρὰ γολέττα ἀραγμένη, μὲ τὴν πλευράν της πρὸς ἡμᾶς. Οἱ ναῦται ὅλοι ἐκοιμῶντο, καὶ εἶχον ἀμελήσει νὰ ἀνυψώσωσι φῶς. Τὴν ἐκτυπήσαμεν κατὰ τὸ μέσον. Ἡ δύναμις, τὸ μέγεθος, καὶ τὸ βάρος τοῦ πλοίου μας τὴν κατεπόντισαν ὑπὸ τὰ κύματα· ἐπεράσαμεν ἐπάνωθεν αὐτῆς, βιαίως ὠθούμενοι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.

« Ἐνῶ τὸ μετὰ κρότου συντριβόμενον ναυάγιον ἐβυθίζετο ὑποκάτω ἡμῶν, εἶδον δύο ἢ τρεῖς ἡμιγύμνους, ὀρμώντας ἐκ τοῦ θαλαμίσκου· μόλις οἱ ἄθλιοι ἠγέρθησαν ἐκ τοῦ ὕπνου, καὶ κατεπόθησαν κραυγάζοντες ὑπὸ τῶν κυμάτων. ἤκουσα τὴν τελευταίαν κραυγὴν των συμμεμιγμένην μετὰ τοῦ ἀνέμου. Ἡ πνοή, ἥτις ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὰ ὠτά μας, ἀπεμάκρυνεν ἡμᾶς ἔξω πάσης περαιτέρω ἀκοῆς. Οὐδέποτε θέλω λησμονήσει τὴν κραυγὴν ἐκείνην! Ἐπέρασεν ἀρκετὴ ὥρα πρὶν δυνήθωμεν νὰ γυρίσωμεν τὸ πλοῖον· καθότι ἐπορεύετο ὀρμητικώτατον. Ἐπεστρέψαμεν, καθ' ὅσον ἠδυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν, εἰς τὸ μέρος ὅπου τὸ πλοῖον ἦτον ἀραγμένον. Ὁρας τινὰς περιεπλέομεν εἰς τὴν πυκνὴν ὀμίχλην. Ἐπυροβολήσαμεν διάφορα τηλεβόλα, καὶ ἠκραζόμεθα μ' ἐλπίδα ἀποκρίσεως παρὰ τινος τῶν ἐπιζώντων· ἀλλὰ σιγὴ κατεῖχε τὸ πᾶν—ποτέ πλέον οὔτε εἶδομεν οὔτε ἠκούσαμεν τι περὶ αὐτῶν! »

Ὁραίαν τινὰ λαμπρὰν πρωΐαν ἢ χαροποιὰ φωνὴ Ἐηρά! Ἐηρά! προεφέρθη ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ καταρτίου. Ἀμφιβάλλω ἂν ὁ Κολόμβος, ὅτε ἀνεκάλυψε τὸν νέον κόσμον, ἔδοκίμασεν αἰσθήματα μᾶλλον εὐφρόσυνα παρ' ὅποια ὀρμῶσιν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀμερικανοῦ, ὅταν κατὰ πρώτην φορὰν θεωρήσῃ τὴν Εὐρώπην. Τὸ ὄνομα μόνον φέρει μεθ' ἑαυτοῦ πλῆθον τερπνῶν ἀναμνήσεων. Εἶναι ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας, βρύουσα ἀπὸ πᾶν, περὶ οὗ ἤκουσεν εἰς τὴν παιδικήν, ἢ ἐσπούδασεν εἰς τὴν νεανικὴν ἡλικίαν του.

Ἀπὸ τοῦ νῦν μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν προσωρμίσθημεν, ἐπεκράτει πυρετώδης τις ἐρεθισμός. Ἐὰν πολεμικὰ πλοῖα, περιφερόμενα εἰς τὴν παραλίαν ὡς γιγαντιαῖοι φύλακες· τὰ ἀκρωτήρια τῆς Ἰρλανδίας, ἐκτεινόμενα εἰς τὸν πορθμόν· τὰ ὄρη τῆς Οὐαλλίας, πυργούμενα εἰς τὰ νέφη· ὅλα ἦσαν ἀντικείμενα εἰς τὸ ἄκρον περισπούδαστα. Ἐνῶ ἀνεπλόομεν τὸν Μέρσειον*, κατεσχόπουν τὰς ὄχθας διὰ τηλεσκοπίου. Ὁ ὀφθαλμὸς μου ἐχρονοτρίβει ἀγαλλόμενος εἰς κομφὰς καλύβας, περικυκλωμένους ὑπὸ θάμνων καὶ χλοερῶν ἀγρῶν. Εἶδον τὰ κισσοστεφῆ ἐρείπια πεπα-

* Ὁ ποταμὸς Μέρσειος χύνεται εἰς τὸν μετὰξὺ Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας πορθμόν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, πλησίον τῆς πόλεως Λίβερπουλ (Liverpool), ὅπου καὶ διευθύνετο ὁ σοφὸς περιηγητὴς, ἐξ οὗ τὸ προκείμενον ἄρθρον.

λαιωμένης μονῆς, καὶ τὸ δῆξὺ κωδωνοστάσιον χωρικῆς ἐκκλησίας ἀνυψούμενον ἐκ τῆς ὀφρούς γειτονικοῦ λόφου—ὅλα ἦσαν χαρακτηριστικὰ τῆς Ἀγγλίας.

Ἡ πλημμύρα καὶ ὁ ἀνεμος ἦσαν τόσον βοηθητικά, ὥστε ἠδυνήθη τὸ πλοῖον νὰ εἰσέλθῃ διαμίας εἰς τὸν ναῦσταθμόν· ἢ προκυμαῖα ἔβρυν ἀνθρώπων, ἄλλων ἀπλῶς θεατῶν, ἄλλων προθύμως ἀναμενόντων φίλους ἢ συγγενεῖς. Διέκρινα τὸν ἔμπορον, εἰς ὃν ἀνῆκε τὸ πλοῖον. Ἐγνώρισα αὐτὸν ἀπὸ τὸ λογιστικὸν μέτωπον καὶ τὸν ἀνήσυχον ἀέρα. Τὰς χεῖρας εἶχεν ἐμπηγμένας εἰς τὰ θυλάκιά του· ἐσφύριζε σύνους, καὶ περιεπάτει ἄνω κάτω, μικροῦ τινὸς διαστήματος ἀφέντος εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πλήθους, ὡς διὰ τὴν προσωρινὴν του ἀξιολογότητα. Μεταξὺ τῆς ὄχθης καὶ τοῦ πλοίου ἀντηλλάσσοντο ἀνευφημαὶ καὶ χαιρετισμοὶ ὑπὸ φίλων, οἵτινες τυχὸν ἀνεγνώριζον ἀλλήλους.

Ἄλλ' ἰδιαίτερος περιειργάσθη νεάνιδά τινα ταπεινῶς ἐνδεδυμένην, ἑλαυστικὴν ὅμως κατὰ τὴν ὄψιν. Προέκυπτεν ἀπὸ μετὰξὺ τοῦ πλήθους—ὁ ὀφθαλμὸς τῆς ταχέως διεπέρασεν ὅλον τὸ πλοῖον ἐνῶ προσῆγγιζεν εἰς τὴν ξηρὰν, ζητῶν πολυπόθητόν τι πρόσωπον. Ἐφάνη τεταραγμένη ὡς νὰ μὴ εὗρῃκε τὸ ποθούμενον—ἀλλ' εὐθὺς ἤκουσα φωνὴν ἀμυδρὰν, καλοῦσαν τὸ ὄνομά της. Ἦτον ἀπὸ ταλαίπωρον ναύτην, ὅστις, κακῶς ἔχων εἰς ὅλον τὸ διάστημα τοῦ πλοῦς, διήγειρε τὴν συμπάθειαν ὄλων τῶν ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ὅτε ὁ καιρὸς ἦτο καλὸς, οἱ συμπλωτῆρες τοῦ ἐξήλπονον κλίνην τινὰ δι' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος εἰς τὴν σκιάν, ἀλλ' ἐσχάτως τὸ πάθος του εἶχε χειροτερεύσει τόσον, ὥστε περιωρίσθη εἰς τὴν κοίτην, καὶ μόνον ἠῤῥχετο νὰ ἴδῃ τὴν σύζυγον του πρὶν ἀποθάνῃ.

Ἀφοῦ ἐμβήκαμεν εἰς τὸν ποταμόν, ἐβοήθησαν αὐτὸν νὰ ἀναβῆ τελευταίαν φορὰν εἰς τὸ κατὰστρωμα, καὶ ἤδη ἐπεστηρίζετο εἰς τὰ ἐξάρτια μὲ πρόσωπον τόσον ἰσχνόν, τόσον ὠχρόν, καὶ τόσον ἄγριον, ὥστε δὲν εἶναι παράδοξον ἂν ὁ ὀφθαλμὸς τῆς ἀγάπης δὲν τὸν ἀνεγνώρισεν. Ἀλλὰ τὴν φωνὴν του ἀκούσασα, διεύθυνεν ἀμέσως καὶ προσήλωσεν εἰς τοὺς χαρακτῆράς του τὰ βλέμματά της, ὅπου ἐν ἀκαρεῖ ἀνέγνωσεν ὅλην τὴν ἱστορίαν τῆς θλίψεώς της· συνέδεσε τὰς χεῖρας, ἐξεφώνησεν ἀδύνατον κραυγὴν, καὶ ἵστατο συσφιγγούσα αὐτὰς ἐν σιωπηλῇ ἀγωνίᾳ.

Τὸ πᾶν ἦτον ἤδη θόρυβος καὶ σπουδῆ—ἡ συνέντευξις γνωρίμων—οἱ χαιρετισμοὶ φίλων—τὰ συμβούλια ἐμπόρων καὶ μεσιτῶν. Ἐγὼ μόνος ἤμην ἔρημος καὶ ἀργός. Δὲν εἶχον οὔτε φίλον νὰ συντύγω, οὔτε ἀσπασμόν νὰ δεχθῶ. Ἐπάτησα εἰς τὴν γῆν τῶν προπατόρων μου—ἀλλ' ἠσθάνθη ὅτι ἤμην ξένος εἰς τὴν γῆν ἐκείνην.